Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...эмнай 1921 оной ...ин 21-һээ гарана. | № 6 (18329). | 1990 оной январиин 7, воскресени | Сэн 3 мүн.

ТАБАН ЖЭЛ — *ажалай түрүүшүүл хөөрэнэ*

ҺЭЛЬБЭН ШЭНЭДХЭЛГЭДЭ НАЙДАНАБДИ

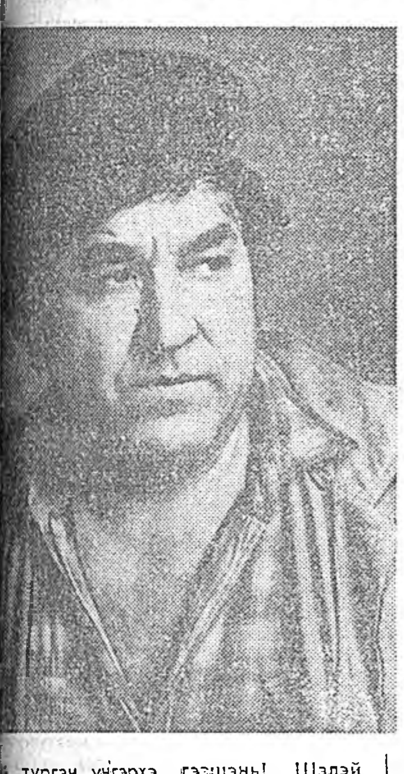

...түргэн үнгэрхэ гэшэнь! Шэлэй ...оруулагдамал заводто һаял хада ...ээ ерээ һэм гэжэ һанахада, эдэ ...үдтэ 23 жэл болобо. Дунда һургуу... ргэһэн арбан долоотой залуу хүбүүн ...лэдбэрилэн гаргадаг цехтэ һураг... худэлжэ эхилээ һэм. Тэрэ үеые мүнөө ...сасуулан хараад үзэхэдэ, заводнай нилээн хубилһан байна. Тэрэ сагта хэдэн миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилдэг байһан һаа, мүнөө арба һайса гаран миллион дүрбэлжэн метр шэл гаргагдана.

Үйлэдбэриие шэнэ техникээр, түхеэрэлгэнүүдээр, зэр зэбсэгүүдээр зэбсэгжүүлһэнэй, ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай ашаар иимэ үндэр дүнгүүд туйлагдаа гээшэ. Гэбэшье арадай ажахын эрилтэ хэрэглэмжэ жэлһээ жэлдэ дээшэлжэ, улам ехэ продукци гаргаха зорилго табигдана. Тиэд үйлэдбэриие шэнэ оньһон техникээр зэбсэгжүүлээшье һаа, энэ ехэ зорилго сүм дүүргэгдэхэгүй байһаниинь эли бэлэй. Тиимэһээ заводые һэльбэн шэнэлхэ шиидхэбэри абтаһан юм. Гэхэ зуура үргэжэ байгаа эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые мүнөө үедэ хангахаар доторой нөөсэ, арга боломжонууд бэдэрэгдэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй туршада манай дүрбэдэхи халаанай коллектив яһала урагшатай хүдэлжэ гараһан байна. Түсэбтэ даабаринуудаа ,абаһан социалис уялгануудаа болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаабди. Энэ халаанай бүридэлдэ шэл хайлуулагшадай, шэл һунсан татажа гаргагшадай, шэл отологшодой бригаданууд ородогбди. Мастерээрнай Светлана Юрьевна Монина хүдэлнэ. Бултадаа бригадна подрядай гуримаар үнинэй ажаллажабди. Эсэсэй дүнгүүдээр гэхэ гү, али хэды шэнээн дүрбэлжэн метр шэл халаанай коллектив үйлэдбэрилнэб, тэрээнһээ бултанай салин хүлһэн дулдыдадаг юм. Тиимэһээ эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын тула ехэ оролдолго гаргагдана гээшэ.

Хоёр жэлэй саана энэ халаанай коллектив цех дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ гэзгэдэгшэдэй тоодо ябадаг һэн. Тиин энэ халгаание бэхижүүлэн, заводой хүтэлбэрилэгшэд манай бригадые иишэнь эльгээһэн юм. Салин хүлһэнэй талаар түрүүшын үеэр хохидосшье һаа, өөдэнь үргэжэ шадаабди. Эгээл хүндэ газар гэхэдэ, шэл отололгын бригада һэн. Ажалһаа гараха, орохо ушарнууд эндэ олоор үзэгдэдэг байгаа. Мүн хүтэлбэрилэгшэнь байд гээд лэ һэлгэгдэхэ. Тиигээдшье шэл отолхо ажал хүндэ юм. Бүхэли халаанай туршада хүл дээрээ зогсожо, хабтагар томо, хүндэ шэлнүүдые үргөөд ябахань бэедэ хүндэ байдаг. Тиин шэл отологшодоор гол түлэб эхэнэрнүүд ажаллана. Тэдэнэрэй тогтон хүдэлхын тула салин хүлһыень, мүнгэн шангыень ехэ болгоһон байна. Харин ажалыень хүнгэдхэхэ талаар мүртэй юумэ хэгдээгүй. Заводые һэльбэн шэнэлһэнэй һүүлээр түрүү технологиин, шэнэ техникын үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэдэ, тэдэнэрэй ажалынь хүнгэдхэгдэхэ хараатай. Мүнөө шэл отологшод һайн хүтэлбэрилэгшэтэй болонхой, нэгэ жэгдээр ажаллажа байна. Иигэжэ бүхы бригадануудай оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар халаанай коллектив шэл ехээр үйлэдбэрилжэ, завод дотор дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ үнгэрэгшэ жэлэй туршада нэгэтэ бэшэ эрхимлэжэ гараа.

Түүхэй эдээр жэгдэ һайнаар хангалга, түхеэрэлгэнүүдые найдамтайгаар ашаглалга гэхэ мэтын олон юумэнүүд бултанай үрэ бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ хэрэгтэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлдэг гээшэ. Тиэд эдэ бүгэдэ гансэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, һайн эрхэ байдал техническэ, хангалгын болоод бусад албанууд бригадануудай коллективүүдэй бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлхэ, һайн эрхэ байдал байгуулха зорилготой. Эсэсэй үрэ дүнгүүдһээ салин хүлһэнэй дулдыдадаг болоходо, тэдэнэр мүн лэ харюусалгатайгаар хүдэлнэ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, элдэб юумэнүүдые оньһожоруулха, нарижуулха талаар урлан нарижуулгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлнэ. Заводой хүтэлбэрилэгшэд һэлгэжэ, үйлэдбэриин гол шухала асуудалнуудта анхаралаа хандуулдаг болоо. Заводой шэнэ ахамад инженерэй хүтэлбэри доро бүлэг мэргэжэлтэд газай орондо шэнгэн түлишөөр түлихэ арга боломжо олоһоной ашаар ванна пеэшэн сосхи температура горитойгоор дээшэлүүлэгдээ. Тиигэжэ шэлэй шанар һайжаруулха арга олдоо. Элдэб аваринуудай тохёолдохо ушарнууд эрид үсөөрөө гэжэ тэмдэглэмээр. Энэнь тон һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, жэшээнь али нэгэн ушараар зайн галай удаан саг соо үгы байгаа һаань, түхеэрэлгэнүүд зогсохо баатай болоно. Бусад заводуудта иимэ ушар ехэ хохидол үзүүлхэгүй, элшэ хүсэнэй бии болоходо, станогуудаа хүдэлгэжэ эхилхэ ха юм. Харин маанад шэл дахяад хайлуулха, пеэшэн соохиёо сэбэрлэжэ, халаанайнгаа нормодо оротор хахад һарын болзор хэрэгтэй бшуу.

Манай бригадада дүршэл шадабаритай болоһон 8 хүн ажаллана, 6-дахи разрядай машинист Гатап Бадмацыренович Ухинов эндэ 20 жэлэй туршада хүдэлнэ. Машинистнүүд А. В. Ланцов, Л. Ф. Власов гэгшэд бригададамнай нилээн үнинэй ажаллана гээшэ. Бортовойнууд В. Л. Гек, Д. Д. Гончиков, А. В. Павлушкин, О. Б. Бражников гэгшэд дүршэл шадабаритай болонхой. Тэдэнэрэй заримаһиинь машинистээр хүдэлхэ аргатай. Иигэжэ хэн нэгэнэйнгээ амаралтада гарахада, али нэгэ ондоо шалтагаанаар удаан үгы байхада, бэе бэеэ һэлгэн ажалладагбди. Сугтаа үнинэй хүдэлхэдөө, хэн нэгэеэ олон үгэгүйгөөр ойлгодогбди. Шэлэй заводойнгоо тосхондо ажаһуудаг һэн тула гэр бүлөөрөө нүхэсэдэг болоһоор үнинэйбди. Олонхиимнай нүхэрнүүд мүн лэ энэ заводто ажаллана. Дагба Далаевич Гончиковой хани нүхэр олон жэлдэ һайнаар хүдэлһэнэйнгөө түлөө «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагданхай. Бригадымнай бүхы гэшүүдэй бүтээсэтэй ажалые тэмдэглэжэ, заводой зүгһөө Хүндэлэлэй грамотаар, мүнгэн шангаар олон дахин урмашуулагдаһан байха.

Һүүлэй жэлнүүдтэ заводой коллектив ашаг олзотойгоор хүдэлжэ, хүдэлмэришэдтэ элдэб хүнгэлэлтэнүүд хэгдэдэг болоо. Олон жэлэй туршада заводто ажаллажа байһан хүнүүдтэ арбан дүрбэдэхи салин хүлһэн түлэгдэнэ. Нарай хүүгэдэйнгөө 3 жэлтэй болотор харууһалжа байһан эхэнэрнүүдтэ һара бүри 50 түхэригэй тэдхэмжэ байгша оной эхинһээ хэгдэхэнь. Наһанайнгаа амаралтада гараһан бага пенситэй зондо мүнгэн түлэгдэдэг болоо. Баталһан хэлсээнэй ёһоор продукци худалдаха түсэбөө хэдэн жэлэй туршада жэншэдгүй дүүргэһэнэй ашаар иимэ хүнгэлэлтэнүүдые хэхэ арга олдоо бшуу.

В. МИСНИК,
шэлэй заводой бригадир, Арадуудай Хани барисаанай орденто.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедтэ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ ба СССР-эй гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй сесси академик Г. И. Марчугай түрүүлэлгэ доро январиин 5-да хүдэлмэрөө дүүргэбэ.

1990 ондо Ленинскэ шангуудые олголгодо табигдаһан хүдэлмэринүүд комитедэй секцинүүдэй ба отделенинүүдэй заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, конкурсдо хабаадуулхын тула эгээл эрхимүүдыень шэлэжэ абаһан байгаа.

Эдэ хүдэлмэринүүдэй список хэблэлдэ толилогдохо юм.

НИИТЫН КОМИССИИН МЭДҮҮЛГЭ

Афганистанда боложо байһан үйлэ хэрэгүүдһээ уламжалан, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедэй дэргэдэхи «Эб найрамдалай түлөө Афганистанай ветеранууд» гэһэн ниитын комисси мэдүүлгэ хэбэ.

Бүхы совет хүнүүдтэл адли, бидэ, Афганистандахи дайнда хабаадагшад, афган арадай хуби заяанда хайша хэрэгээр хандажа шадахагүй байнабди гэжэ документ соо хэлэгдэнэ. Тэрэ манай түби дэлхэй дээрэ ажаһуудаг ондоо бусад арадтал адли, амгалан тайбанаар ажаһууха эрхэтэй.

Буу шуугай абяанай зэдэлжэ байхада, амгалан тайбанаар зэргэ оршохо харгы замуудые бэдэрхые уряалһан ухаан бодолые зүрхэ сэдьхэлээрээ сонособын аргагүй байһые «эбсэшэгүйшүүлэй оппозици» тоогүй бшуу. Афганистандахи политическэ засагай түлөө тэмсэлдэ оппозициин хүтэлбэрилэгшэд энэ ороной амгалан тайбан хүн зондо зүрюу харша хүндэ хүшэр гэмтэ ябуулгануудые үүдхэнэ.

Тэдэнэй түүхын хүшэр бэрхэшээлтэй жэлнүүдтэ совет хүнүүд Афганистанда туһаламжа үзүүлхэдээ, үнэн зүрхэнэй талархалтай байһанаа мэдүүлээ һэн. Гасалан зоболон ехээр үзэһэн газар дээрэ амгалан тайбан байдал хангаха, үгээ ойлголсохо замда афган арадай одоошье гарахынь түлэ бидэ ехээр оролдохо ёһотой байнабди. Энэрхы һайхан сэдьхэлэй үг зорилгонуудые бэелүүлхын аша туһада, эгээл нангин юумэ хангахын — афган арадай ажабайдал ба зол жаргалые сахихын аша туһада манай гаргаһан хүсэлэл оролдолгонуудые дэмжэхыень дайн дажарта эсэргүү, шажан мүргэлэй, энэрхы сэдьхэлэй бүхы эмхинүүдые, һайн һанаатай бүхы хүнүүдые уряалнабди. (ТАСС).

ЗАМБУУЛИНАЙ ВАХТА

НИИДЭЛГЭ ЗАЛАН ХҮТЭЛХЭ ТҮБ. (ТАСС). Александр Викторенко болон Александр Серебров замбуулинай дайда соогуур хүдэлмэриингөө дүрбэдэхи һарые түгэсхэжэ байна.

Станци сооһоо замбуулинай дайда руу газаашаа гаража, хэгдэхэ хүдэлмэридэ бэлдэлгын түсэбэй үндэһөөр үнгэрэгшэ хоёр үдэрэй хугасаа соо тэдэнэр түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдээ наринаар шалгажа үзэһэн, һонирхолтой зүйлэ хэһэн байгаа.

Замбуулинай дайдада материалнуудые абаха программын үндэһөөр «Галлар» гэжэ түхеэрэлгэ дээрэ ээлжээтэ туршалга үнгэрэгдөө.

Газар шадарай харгы замда замбуулинай туяаралгын хэмжээ хэмжэхэ, сэгнэхэ туршалганууд үргэлжэлүүлэгдээ. Жолоодогдодог комплексын ниидэхэ замда радиацин хэр зэргэ байһые хинан шалгахын, баг саамжалхын тула мэдээсэлэй аппаратура хэрэглэгдэһэн байгаа.

«Прогресс М-2» гэжэ ашаанай онгосоор абаашагдаһан биологическа зүйлнүүдтэй туршалганууд «Мир» станци дээрэ үнгэргэгдэнэ. Амфиби, хабшаахай түхэлэй амитад болон моллюскануудай вестибулярна аппарат ба хии һудалай ямараар хубилдаг байһые шэнжэлхэ, мүн хлореллэ болон барайгарай урган хүгжэлтэдэ хурдан түргэн дабшалтын ямараар нүлөөлдэг байһые шэнжэлхэ гээшэ эдэ зорилгонуудай шэнжэлгэнүүдэй гол зорилго болоно.

«Мир» комплекс гэмгүй һайнаар ниидэнэ. Космонавтнуудай бэенүүд һайн.

Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта

ҮБЭЛДӨӨШЬЕ ҮНЕЭДНАЙ ҺҮТЭЙ

Дээдэ-Юрөөгэй фермэдэ гол түлэб залуушуул ажалладаг. Тиимэһээ энэ коллективые залуушуулай гэхэдэ алдуу болохогүй байна. Бултадаа Ташарай дунда һургуули дүүргээд, түрэл колхоздоо үлэжэ, эхэ эсэгынгээ хэрэгые саашань үргэлжэлүүлжэ ябанабди.

Би өөрөө Ташарай дунда һургуули дүүргээд, наймадахи жэлээ һаалишанаар ажаллажа байнаб. 1984 ондо партиин гэшүүнээр абтаа һэм. Манай фермэдэ мүнөө 5 коммунист ажаллана.

Бидэнэр үнгэрһэн жэлдэ бүхыдөө 5.600 центнер һү һааха түсэбтэй һэмди. Зүгөөр һү һааха жэлэйнгээ түсэб сентябриин 6-да дүүргээбди. Энэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 2950 килограмм һү һааха түсэбтэй һаа, мүнөө дунда зэргээр 4000 килограмм һү һаагаад байнабди.

Үнеэдэймнай байра хуушаржа муудашанхай. Баригдаһаар 21 жэл болоо. Байра соонь үбэлдөө, илангаяа хүйтэнэй сагта сэнтэжэ, нойтон, шиигтэй байдаг. Тиимэһээ үнеэднай зүдэрүүхэн байдалда ороно. Иимэ эрхэ байдалда һайн үрэ дүн яагаад туйланабта гэжэ заримашуул ехээр гайхадаг юм.

Манай фермэдэ эбтэй эетэй һайн коллектив бүридэнхэй. Бэе бэедээ зүбшөөл заабари үгэдэг, гэзгэлдэ орожо ябаһан нүхэдтөө туһалхаяа оролдонобди. Бултадаа малшадай үхибүүд һэн тула, хүндэ ажалай амта бага наһанһаа мэдэхэ болонхой гээшэбди. Эхэ эсэгынгээ наһанайнгаа амаралтада гарахадань, ажалынь халан абажа, нэрэ солыень дээрэ үргэн ябахые хүсэнэбди.

Залуушуулые һурган хүмүүжүүлэгшэ Нина Цыреновна Данжеева фермые даагшаар ажалладаг. Энэ нүхэрнай Буряадай хүдөө ажахын институт дүүргэһэн, зоотехник мэргэжэлтэй хүн. Тиимэһээ фермэдээ зоотехническэ һуралсал эмхидхэжэ, түрүү онол арга тухай үргэнөөр хөөрэжэ үгэдэг заншалтай. Һаяхан Нина Цыреновнада «Буряадай АССР-эй габьяата зоотехник» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Бидэ аха нүхэрэйнгөө иимэ нэрэ зэргэдэ хүртөөд байхада, тон баяртайбди.

Үнгэрһэн жэлдэ бүхы фермээрээ үнеэн бүриһөө 4000 килограмм һү абажа, түрүүшүүлэй зэргэдэ гараһан бидэнэр бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байнабди.

М. КРАСИКОВА,
Дээдэ-Юрөөгэй һү һаалиин фермын һаалишан.

ШЭНЭЭР ЭРХИЛХЫН ТУЛА

«Бурятэнергострой» трестын барилгын эмхинүүдэй дундаһаа барилга-хабсаралгын гурбадахи управлени үнгэрһэн жэлдэ илагшадай тоодо ороо. Экономическа бүхы дүнгүүдээр Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгашад урагшатай гээд тэмдэглэмээр. Нэгэ хүдэлмэришэн жэлэй туршада 13144 түхэригэй хүдэлмэри хэбэ. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа 17 процент дээгүүр болоно.

Хамтын подрядай гурим хэрэглэжэ хүдэлхэдөө иимэ амжалта туйлагдаа гээд тэмдэглэмээр. Управлениин ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник Л. Г. Янкова иигэжэ хөөрэнэ:

— Ажахы эрхилэлгын шэнэ онол арганuудые бэдэрхэ, нэбтэрүүлхэ, өөһэдынгөө эрхэ байдалда нарижуулан һайжаруулха ёһотойбди. Хамтын подряд хэрэглэхэдээ, бригадна аргаар ажал эмхидхэлгые хараһаа алдахагүйбди. Энээнэй үндэһөөр үйлэдбэри доторой ажахын тоосоон хүгжөөгдэхэ жэшээтэй.

Мүнөө үедэ гэрза ехэтэй участогууд хороогдожо, үйлэдбэри шэнээр эмхидхэхын тула үүсхэл дэлгэрээ. Управлениин начальник Н. В. Павлитинай хүтэлбэри доро тусхай комисси байгуулагдажа, эмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүдэй хэр абтажа байһыень наринаар шалгана. Инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд эдэбхеэ эрид дээшэлүүлбэ.

Хамтын подрядай эрхэ байдалда хэр хүдэлжэ байһан туһайгаа участогуудай начальнигууд, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд тоосодог болобо. СМУ-гай ахамад инженер А. Г. Сенотрусов һая олоной урда тоосоо хэһэн байна.

Салин хүлһэнэй саг үргэлжын нормативуудые тодорхойлхо эрхэ арсалдаата болонхой. Ажалша коллективүүд, подразделенинүүд энэ талаар өөһэдынгөө дурадхалнуудые оруулһан байна.

В. МИХАЙЛОВ.

БЭРХЭШЭЭЛЫЕ ДАБАЖА ҺУРАНА

Шэнэ жэлэй гарахада, үдэр ута боложо эхилдэг, үбэлэй хүйтэнэйшье охин эгээл шангадаа ородог ха юм даа. Тиимэһээ мүнөө үедэ малшадтамнай тон харюусалгатай хүдэлмэриин хаһа ерээд байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ совхозой фермэнүүдтэ үнеэд түлэг тугаллажа, һүнэй ехээр һаагдаха үе ороод байнхай. Гадна үбэлэй шанга хүйтэнэй үешье һаань, үхэрнүүдые шахан таргалуулгын гүүртынхиднай баһал малайнгаа шэгнүүрые шадаал һаа ехээр нэмээхые оролдоно.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгэ манай ажахыда хүнгэн бэшэ эрхэ байдалда үнгэргэгдэнэ. Тусхайлбал, нёдондоной хабарзунай ган гасуурһаа боложо, совхоздо үбһэ тэжээл урда үрдынхиһаа бага бэлэдхэгдээ һэн. Жэшээнь, бүхыдэнь 47 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ арай гэжэ 28 мянган центнертэ хүргөөбди.

Хэды иимэ бэрхэтэй байдалай тохёолдоошье һаань, манай совхозойхид хамаг арга боломжонуудаа, бии байһан бүхы нөөсэнүүдээ элсүүлэн хэрэглэжэ, тэжээл бэдэржэ ондоо тээшээ ошонгүйгөөр өөһэдынгөө бэлэдхэһэн үбһэ хоолоор малаа ондо оруулха гэжэ шиидээ юм. Илангаяа таряан ажалай бригаданууд полинууд дээрэхи һолоомо һошо, талха таряанай, хартаабхын, огородой үлэгдэл хуу наринаар суглуулжа абаха, фермэнүүдтэ зөөхэ гэжэ оролдоо. Тэрэшэлэн урзанданай хүр үбһэ, һолоомо, сенаж гэхэ мэтые баһал һайнаар хэрэглэхэ, ехэнхи тэжээлые һайнаар буйлуулжа, шэмэтэй шанартай, арьбан болгожо малдаа эдюулхые оролдонобди. Тохёолдоһон байдалые хүсэд ойлгожо, хүнүүдшье хэзээ хэзээнэйхиһээ харюусалгатайгаар, бүхы хүсэ шадалаа, арга боломжонуудаа элсүүлэн хүдэлжэ, бэрхэшээлнүүдые дабажа һурана гэжэ онсолон тэмдэглэхээр.

Эдээн тушаа хэдэн жэшээ, баримтануудые дурдажа болоно.

Үнгэрһэн 1989 ондо ажахын һү һаалиин фермэнүүд гүрэндэ 26,5 мянган центнер сагаан эдеэ худалдаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 30 мянган центнертэ хүргэһэн байна. Фофоновско фермынхид (даагшань А. П. Изюрьев) энэ амжалтада эгээл ехэ хубита оруулаа. Тус коллектив һү һааха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь 3 һараар урид дүүргэжэ, даабариһаа гадуур 1000 шахуу центнер һү тушаагаа. Энэ фермын түрүү һаалишан, жэл бүхэндэ гурба мянгатанай зэргэдэ гарадаг. Любовь Андреевна Изюрьева нёдондо баһал эрхим үрэ дүн туйлаба. Тэрэ даадаг бүлэг үнеэдһээ бүхыдэнь 1400 шахуу центнер гү, али үнеэн бүхэнһөө 4760 килограмм һү һааһан байна. Энэл фермын бэрхэ һаалишан Александра Шитикова үнеэн бүхэнһөө 3935 килограмм, Хандалын нэгэдэхи фермын түрүү һаалишад Валентина Номноева, Прасковья Иванова гэгшэд баһал үнеэн бүриингөө һү һаамые 3100—3300 гаран килограммда хүргөө.

Мүнөө үедэ фермэнүүдтэ һү һаалинь үбэлжэлгын эхинэйхиһээ зарим тэды дээшэлүүлэгдэжэ байна. Фофоновско, Хандалын нэгэдэхи, Быковскэ фермэнүүдтэ үбэлжэлгын үедэ һаамхай үнеэн бүхэндэ үдэрэй 1,5 килограмм үбһэн, 1 килограмм талха таряанай зүйл (үшөө үгэһэн һүнэйнь килограмм бүхэндэ 400 грамм талха таряа), 20 килограмм силос, 5 килограмм һолоомон, баһал тэды шэнээн корнеплод эдюулэгдэнэ. Эдэнь бүхыдөө 9 килограмм тэжээлэй единицын хэмжээнэй болодог. Иимэ рационоор малаа эдеэлүүлжэ, фермэнүүднай мүнөө үнеэн бүриһөө үдэрэй 8—8,5 килограмм һү һаана.

Нёдондо совхоз хамтадань 7785 центнер мяха гүрэндэ худалдажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргээ һэн. Энээндэ үхэрнүүдые шахан таргалуулгын гүүртынхид горитой хубитаяа оруулаа юм. Ахалагша малшан А. И. Дорохов, тэрээнтэй хүдэлдэг малшад Н. Р. Быков, Г. А. Куржумов, И. А. Пермяков гэгшэд нёдондо бүхыдэнь 4093 центнер мяха гүрэндэ тушааһан байна. Ондоогоор хэлэбэл, түхэреэн жэл соо үхэрнүүдээ хараад шахахадаа, тус бүриинь шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 550—800 граммаар нэмээжэ, шахамал бүхэнөө 365 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта ябуулаа. Эдэнэр бригадна подрядай ёһоор хүдэлдэг гэхэ гү, али үхэрнүүдэйнгээ шэгнүүрые хэды шэнээнээр нэмээһэнэйнгээ, ямар гаргашатай мяха үйлэдбэрилһэнэйнгээ зэргээр гол түлөөһэ абадаг.

Мүнөө үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэ энэ гүүртын малшад үхэр бүхэндөө сүүдхын 2 килограмм үбһэ, 3 килограмм талха, 15 килограмм силос, 6 килограмм һолоомо (тэдэнь 8 килограмм тэжээлэй единицэ) эдюулнэ. Иигэжэ шахахадаа, үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 800 шахуу граммаар нэмээнэ.

Тэрэшэлэн үнгэрһэн жэлдэ, мүн мүнөө шэнэ жэлэй эхинһээ хойшо гахаймнай фермэнүүд баһал муу бэшэ үрэ дүнгүүдтэй хүдэлжэ байна. Һайн үүлтэрэй гахайнуудые үсхэбэрилжэ, районой ажахынуудта худалдадаг Шергинскэ фермэ (даагшань Т. Х. Куржумова) нёдондо 4000 поршоонхо абажа түлжүүлээ юм. Тэдэнэйнь олонхи ажахынуудта худалдагдаа. Үнгэрһэн жэлдэ эндэхид поршоонхо бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 233 граммаар нэмээгээ. Бэрхэ гахайшан Г. И. Коркина нарай поршоонхо бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхын 300 граммаар нэмээжэ шадаа.

Манай ажахы һайн үүлтэрэй гахайнуудые үсхэбэрилхэһөө гадна, тэдэниие шахан таргалуулжа, мяханда тушаадаг үшөө нэгэ фермэтэй юм. Никольско тосхоной гахайшад (ахалагшань Л. И. Мордовская) нёдондо 700 гаран гахай шахан таргалуулжа, 850 центнер мяха гүрэндэ тушаагаа. Ондоогоор хэлэбэл, гахай бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 445 граммаар нэмээжэ, шахамалнуудаа тус бүриинь 110—115 килограмм шэгнүүртэйгээр мяханай комбинадта ябуулаа. Эндэ ажалдаа оролдосотой, харюусалга ехэтэй гахайшад В. М. Воронина, С. М. Мордовская, И. И. Кудряшова гэгшэд хүдэлдэг.

Бүхыдэнь мал ажалайнгаа үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые үшөөл дээшэлүүлхэ, фермэнүүдтэ ажалай эмхидхэл болон оньһожоруулгые улам һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа байнабди. Жэшээнь, Фофоновско фермэдэ үнеэдэй типовой томо шэнэ байра барижа, энэ жэлдэ гүйсэд ашаглалгада оруулаад, мүнөө эндэ 200 үнеэдэй байлгагдадаг һаань, тэдэниие 400-да хүргэхэ зорилготойбди. Тиигэбэл энэ фермэдэ бүхы ажалынь хүсэд оньһожоруулагдаха, хүнүүдэй хүдэлмэриин эрхэ байдал һайн болгогдохо, социальна асуудалнуудшье шиидхэгдэхэ байна.

М. НИКОЛАЕВА,
Кабанскын районой Хандалын совхозой зоотехник.

АЖАЛНАЙ ХЭЗЭЭ ОНЬҺОЖОРУУЛАГДАХАБ?

Энэ асуудал һаалишад болон малшадай һанаа зобооһоор үнинэй. Юуб гэхэдэ, коллективэймнай гэшүүд мүнөөшье болотор бүхы хүдэлмэриеэ гансал бар хүсөөрөө бүтээдэг байна бшуу. Мүноо эрдэм, техникын хүгжэжэ байгаа үе сагта урдынайхяараа ажаллажа байһамнай тон харамтай. Жэшээнь, фермэ дээрэмнай мүнөө 163 үнеэн харууһалагдана. Эдэ бүхы үнеэдэй аргал шабааһые үдэр бүри модон хүрзөөр суглуулжа, сарнуудта хүллэһэн шаргаар сабшалан дээрээ гарганабди. Тиихэдэ үнеэднай баһал гараар һаагдана гээшэ ааб даа. Тиимэһээ манай Элигшэндэ үнеэдэй байра бариха саг тулажа ерэнхэй. Энээн тухай совхозоймнай дирекцидэ яһала хөөрэлдөөнүүд болодогшье һаа, хэрэг дээрээ бэелүүлэгдээгүй байһаар. Тобшолбол, хэзээ иимэ байрын баригдажа эхилхэнь һайнаар мэдэгдэнэгүй. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Элигшэндэхи малай байранууд, клубай, магазинай байшангууд, хүн зоной гэрнүүд хуушаранхай. Эдэмнай баригдаһаар үнинэй.

Мүнөө хаа хаанагүй бага һууринуудые һэргээн хүгжөөхэ асуудал табигдажа байнхай. Элигшэн гээшэ иимэ һууринуудай нэгэн болоно. Урдань Элигшэнэй газар уһан дээрэ багахан колхоз эмхидхэгдэһэн байгаа. Ажахыда тоһоной багахан завод бии байһан юм. Энэ колхознай тэрэ үедэ районой түрүү ажахынуудай нэгэн байһан. Тиимэһээ манай урда «Элигшэнэй буураһан соло дахинаа бусан эрьехэ гү?» гэһэн асуудал табигдана. Энэ асуудалда нэгэл харюу бии ааб даа. Манай эндэ хүдэлмэрилжэ, ажаһуужа байһан хүн зоной, ажахын ба районой хүтэлбэрилэгшэдэй аша оролдолгоор, туһаламжаар энэ нютаг саашадаа хүгжэхэ ёһотой бшуу.

Газар манай эгээл ехэ баялигуудаймнай нэгэн болоно. Энэмнайшье ойлгосотой. Һайн газаргүйгөөр мал ажал эрхилжэ шадахагүй байнабди. Элигшэнэй газар яһала үрэжэлтэй юм. Һаяхан СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ «Газар тухай Хуулиин» проект баталагдаһан байна. Бидэ энэ проектые һайшаагаабди. Тус Хуулиин ёһоор газар ёһотойл эзэтэй болохонь. Тодорхойлбол Элигшэнэй газар манай элдүүрилхэ, ашаглаха газар болоно гээшэ. Тиихэдэ эндэ һүүлэй үедэ арендна подряд тухай хэлсэдэг болоо. Энэмнай газараа ёһотойл эзэтэй болгохо нэгэ арга нүхэсэл болоно. Зүгөөр манай коллектив арендэ тухай бодомжолхо үшөөл уды байна.

Фермэдэхи байдал, ажал, хамта ажалладаг нүхэд тухайгаа хөөрэхэ болоо һаа, иимэ. Эндэ мүнөө найман һаалишад ажаллана. Бидэ үнгэрһэн жэлэй түсэбэй ёһоор 2120 центнер һү үйлэдбэрилхэ байһан аад, энээнээ 11 һарын туршада 2158 центнертэ хүргэжэ шадаабди. Тиихэдэ һү гүрэндэ худалдаха түсэб дүүргэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2000 гаран килограмм һүн һаагдаһан байна. Энэмнай үшөөшье ехэ байжа болохо байгаа. Юуб гэхэдэ, бидэ жэлэй түсэбэй ёһоор 152 тугал абаха байһан аад, оройдоол 116 тугал абаабди. Юундэ тугал үсөөнөөр абтаа гээшэб? Эндэ олон шалтагаан бии. Үнгэрһэн жэлдэ үнеэдыемнай фермэнүүдтэ тараажа, манай нютагта карантинна бүлэг байгуулһан юм. Энээнһээ уламжалан, ехэ продукци абтабагүй. Тиихэдэ бидэ үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлхэ ажалаа хүсэд һайнаар эмхидхэжэ шаданагүйбди. Энэ шухала асуудал саашадаа шиидхэхэ саг тулажа ерээ. Нэн түрүүлэн манда ажахын зооветеринарна мэргэжэлтэд туһалха ёһотой.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Д. Г. Арсаланова, Л. Б. Цоктоева, Ц. Э. Цыренова гэгшэд шалгаранхай. Жэшээнь, һаалишан Лубсама Бухаевна Цоктоева жэлэй эхинһээ үнеэн бүриһөө дунда зэргэр 2800 шахуу килограмм һү һаагаа.

Бидэ мүнөө үнеэн бүриһөө сүүдхэдэ 2 килограмм үбһэ, 20 килограмм силос, 1,5 килограмм таряа талха, һаагдаһан нэгэ килограмм һүнэй 0,5 килограмм хүртэхөөр таряа талханай зүйл үгэнэбди. Гадна тэжээлэймнай цех соо хэршэгдэһэн һолоомон таряа талхантай холигдон буйлуулагдана.

Фермымнай коллективэй гэшүүд бултадаа малай үбэлжэлгын харюусалгатай үедэ яһала оролдоно гээшэ. Мүнөө үдэр богони, һүни ута болонхой. Тиимэһээ бүхэли үдэртөө малайнгаа байра соо ажаллаха хэрэгтэй. Зарим үдэрнүүдтэ малаа байраһаа гарганшьегүй байнабди. Эдэ үдэрнүүдтэ малай аргал шабааһан ехээр суглардаг ааб даа. Тэрэниие оньһон аргаар сэбэрлэдэг һаа, һаалишад болон малшадта хэды хүнгэн болохо һэм?

Нютагтамнай, гүүртэдэмнай шиидхэгдээгүй асуудалнууд олон. Жэшээнь, фермын дэргэдэ худаг үрэмдэхэ саг тулажа ерээ. Тиихэдэ Аргата гол дээгүүр хүүргэ баряа һаа, бүришье һайн бэлэй. Юуб гэхэдэ, Элигшэн совхозой түб — Аргата һууринһаа 10 гаран километр холо, голой саадо эрьедэ оршоно ха юм.

Ц. ЛЫГДЕНОВ,
Хурамхаанай районой Аргатын совхозой Элигшэнэй һү һаалиин фермые даагша.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ДУТАГДАЛНУУД ОЛОН, ДУРАДХАЛНУУД ҮСӨӨН

(КПСС-эй АГЫН ОКРУЖНОЙ ПЛЕНУМҺЭЭ ХЭГДЭҺЭН ТЭМДЭГЛЭЛНҮҮД)

Манай орон дотор элдэб яһатанай хоорондохи харилсаан тухай үргэн ехэ хөөрэлдөөн үргэлжэлһөөр. Һаяхан Агада үнгэргэгдэһэн КПСС-эй окружкомой пленум энэ асуудал хаража үзөө. КПСС-эй окружкомой нэгэдэхи секретарь В. И. Макаров тус асуудалаар элидхэл хээ. Пленумэй хүдэлмэридэ хабаадалсаһан округоймнай олохон коммунистнууд удаань һанамжа, дурадхалнуудаараа хубаалдаһан байна.

1937 он болотор манай округ Буряад-Монголой автономито республикын бүридэлдэ байһан гээшэ. Зүгөөр Сталинай засагай үедэ Буряад орон таһа татагдаад, бэеэ даанхай гурбан автономи байгуулагдаһан юм. Тиигэжэ Агын Буряадай автономито округ Шэтын областиин бүридэлдэ 50 гаран жэлэй туршада оролсоно. Манай ороной болон Буряадай мэдээжэ эрдэмтэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор буряад арад гурбан ондо ондоо газарта тад буруу хубаагдаа гэһэн һанамжа бии. Тэрэ үедэ гол түлэб мал эрхилдэг буряадууд социалис наци боложо хүсэд бүрилдөөгүй байгаа бшуу.

Республикын ажалшадтай, илангаяа буряадуудтай зүбшэн хэлсэнгүй, тэдэнэй һанамжа дуулангүй энэ асуудалые шиидхэлгэ хадаа Агын зондо һайн талаһаа нүлөөлөөгүй гэжэ элидхэл соо онсолон тэмдэглэгдээ. Жэшээлхэдэ, Шэтын областиин дэбисхэр дээрэ байһан олон буряад нютагууд мүнөө болотор округто хабаагүй. Тэдэ нютагуудта ажаһуудаг буряадуудай ехэ хохидолдо ороһониинь эли ааб даа.

Аяар холын 1937 ондо буряад арадай хуби заяанда тохёолдоһон харша ябадал һүжэрэ һүжэрһөөр ехэ хойшолонгуудтай мүнөөнэй байдалда арадыемнай асараа. Ушар юуб гэхэдэ, түрэл хэлээ, ёһо заншалаа мэдэхэгүй олон хүнүүд бии болоо. Партиин окружкомой пленум дээрэ эдэ бүхы асуудалнууд, мүн автономито округой бүрин эрхэ тухай үгэ андалдаан болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Мүн партиин окружкомой элидхэл соошье эдэ асуудалнууд анхарагдаһан байна.

Автономито округ өөрынгөө нэрэдэ хүрэмөөр эрхээ эдлэнэгүй. Тодорхойлбол, бэеэ дааһан ямаршье эрхэгүй гэхэдэ, ехэ алдуу болохогүй ха. Экономическа, арадай гэгээрэлэй болон соёл болбосоролой хүгжэлтын талаар Ага нютаг Шэтын областьһоо сэхэ дулдыданги байһан зандаа. Округой эрхэнүүд областиин юрын районуудһаа юугээршье илгарнагүй. Округой бүхы зоной 54,3 процентнь буряадууд аад, тэдэ бэеэ дааһан үндэһэ яһатанайнгаа шэнжэ шанар алдантаа. Тиимэһээл буряад арадай үндэһэн хэлэ, ёһо заншал, соёл хүгжөөлгэдэ нүлөөлжэ байха түлөөлэгшые Россин Федерациин Министрнүүдэй Соведтэ бии болгохо тухай партиин окружкомой пленум зүб һанамжа оруулаа.

Тиихэдэ нютагай түүхэ, ёһо заншалнуудые һэргээхэ зорилгоор автономито округой эрдэмэй түб байгуулха талаар ажал хэгдэнэ. СССР-эй Ниитын эрдэмэй академидэ хандажа, Буряадай Ниитын эрдэмэй институдай зүгһөө энэ асуудалаар округтомнай ажал ябуулха эрдэмтэниие байлгаха хэрэг бэелүүлхэбди гэжэ нүхэр Макаров элидхэл соогоо тэмдэглэбэ. Юрэдөөл, элидхэл соо хэлэгдэһэндэ этигэбэл, партиин окружком нютагайнгаа автономиие үргэдхэхэ, тэрэнэй эрхэ мэдэлые дээшэлүүлхэ, экономикоёо хүгжөөхэ талаар миин байдаггүй, горитойхон хүдэлмэри ябуулдаг шэнгеэр үзэгдэбэ. Зүгөөр пленум дээрэ үгэ хэлэгшэд ондоо һанамжатай байба.

Партиин окружком районуудай ажал хинан шалгалгада үлүүсэ «мээхэйгээр» хандаад, өөрынгөө гол үүргэ мартана. Партиин окружком болон райкомуудай хоорондохи харилсаан һанаһанда хүрэнэгүй. Экономикын, үндэһэ яһатанай, соёлой болон бусад асуудалнуудаар районуудта ямар нэгэн хэрэгэй үүсхэгдэхэдэ, партиин окружком түрүүлэн дэмжээгүй аад, хожомынь тэрэнэй урагшатай бэелүүлэгдэхэдэ, манай аша габьяа гэжэ тоолодог гээд «Россия» агрофирмын түрүүлэгшэ нүхэр Рабданэй шүүмжэлбэ. Тэрэнэй һанамжаар, партиин окружком районуудые үлүүсэ ехээр хинан шалгахынгаа орондо, тэдээндэ дүүрэн эрхэ үгөөд, өөрөө округойнгоо эрхэ мэдэл дээшэлүүлхэ, экономико хүгжөөхэ, мүн үндэһэ яһатанай харилсаануудые нарижуулха асуудалнуудые засагай дээдын зурганууудай урда табиха, энэ шэглэлээр харин хүршэ гүрэнүүдтэй харилсаа холбоо байгуулха зэргэтэй ха.

Нацинуудай хоорондын харилсаануудай асуудалай гол удхые партиин окружком зүбөөр тайлбарилжа шаданагүй ха. Тиимэһээ энэ асуудалаар дутагдалнууд олон байһаар. Илангаяа округто кадрова асуудал зүбөөр шиидхэгдэнэгүй. Манай нютаг хадаа ондоо тээһээ ерэһэн тушаалта нюурнуудай шатынгаа талаар удаадахи үндэр табсанда гаралгын таарамжатай газар болонхой гэжэ коммунист Б. Будажапов сэхыень хэлэбэ.

Округто промышленность, барилгын эмхинүүд һулаар хүгжөөгдэнэ. Эдэ һалбаринуудта буряадууд үсөөнөөр хабаадуулагдана. Тиимэһээ Агын округой зон мал харууһалаад ябаха ёһотой гэһэн һанамжа Шэтын область соо бии. Округой түб Ага тосхон, мүн Могойто, Дулдарга һууринууд социальна талаһаа өөдтэй хүгжэнэгүй. Жэшээлхэдэ, Дулдаргын леспромхоз Ага нютагай дэбисхэр дээрэ байһан аад, округой мэдэлдэ бэшэ. Тиимэһээ агынхид барилгын материалнуудые ондоо тээһээ бэдэрхэ баатай болоно.

Гадна хүдөө ажахын продукци нютаг дээрээ болбосоруулха предприятинууд мүнөө болотор үгы. Тэдэниие бии болгохо талаар түрүүшын алхамууд хэгдэжэ эхилээ. Эд бараанай эрьесые хүн бүхэн дээрэ абажа харахада, округнай область дотор 30-дахи, зоной ажаһуудалай эрилтэ хэрэглэмжэ хангалгаар — 23-дахи һуури эзэлнэ. Ага нютагта зоной үдэлгэ область дотороо эгээл ехэ. Теэд хүүгэдые саад, ясляар хангаха талаар нютагнай мүн лэ хойгуур байна. Округой түбтэ нарайлалгын байшан мүнөө болотор баригдаагүй.

Округой хүн бүхэндэ хэрэгтэй, амин шухала, үдэр бүриин асуудалнуудай олон жэлнүүдэй туршада шиидхэгдэдэггүй байхада, түрэл хэлээ хүгжөөхэ, ёһо заншалаа һэргээхэ, соёлоо һалбаруулха хэрэгтэ олониитын анхаралаа багаар хандуулдаг байһаниинь гайхалгүй. Бүри 1970-аад онуудай үеэр партиин Буряадай обкомой республикын һургуулинуудта буряад хэлэ шудалалгын программа хороохо тухай нюуса тогтоол гаргахада, манайшье округой эдир үетэн хохидоһон гээшэ. Шандалиин дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша Т.-Д. Ц. Дашицыренов, партиин Могойтын райкомой секретарь Б.-М. Ц. Жамбалдоржиев гэгшэд энээниие хараада абажа, буряад хэлэ шудалалгые эрид һайжаруулха эрилтэ табиба. Түрэл арадайнгаа түүхэ, намтар һайнаар мэдэхэ гэбэл, хуушан монгол үзэг бэшэг шудалалгые нютагтаа дэлгэрүүлэе гэһэн нэгэл һаналтай байба.

Түрэл хэлээ хүгжөөлгые урдаа баряад, хараһан газартаа буряадаараа ярилдахамнай таагүй. Партиин окружкомой пленумдэ Ага нютагаймнай эрхим, түрүү хүнүүд хабаадалсана гэжэ һанан гэһээ, зариманайнь ендэр дээрэһээ түрэл хэлэн дээрээ үгэ хэлэхэ гээшэ ехэ таагүй байна гэжэ РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат, партиин окружкомой бюрогой гэшүүн Ж. Ж. Цыбенова ехээр шаналһанаа мэдүүлээ.

Нютагаймнай эгээл түрүү хүнүүдэй нэгэнэй иимэ һанал бодолтой байхада, буряад хэлэ хүгжөөлгэдэ бэрхэшээлнүүд нилээд ушарха гэжэ һанамаар. Зүгөөр иимэ зоной Агада үсөөн байһаниинь манай талаан гээшэ.

Монгол, Хитад оронуудта ажаһуудаг буряадуудтай харилсаагаа үргэдхэжэ, ёһо заншалаа һэргээе. Тиишэ албанай хэрэгээр, айлшаар ошохо зүбшөөл Агадаа абадаг болоё гэһэн дурадхал Агын райгүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Дашиев оруулба. Буряад болон бусад яһатанай һайн һайхан ёһо заншалнууд округто олоной дунда дэлгэрүүлэгдэнэгүй. Жэшээлхэдэ, буряадууд хэр үгһаа хойшо аха зониие хүндэлдэг, хулгай худал хэдэггүй, архи уудаггүй байгаа. Түрэл арадаймнай эдэ һайхан заншалнуудые дахин һэргээхэ шухала гэжэ үгэ хэлэһэн олон нүхэд тэмдэглээ.

Манай округой дэбисхэр дээрэ хэдэн олон үндэһэ яһатан ажаһууна. Эдэнэй түрэлхи хэлээ, ёһо заншалаа, уран бэлигээ хүгжөөхэ хэрэгтэнь таару зохид эрхэ нүхэсэл байгуулха, яһатан бүхэнэй һайн һайхан шэнжэ шанарынь бэе бэедээ халан абаха хэрэгтэй гэжэ пленум дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Зүдхэлиин «Родина» колхозой парткомой секретарь Г. Бадмажапов, «Дружба», агрофирмын түлөөлэгшэ С. Базаров, Орловскын ГОК-ой хүдэлмэришэн Б. Болотов үгэ хэлэлгээ энэ асуудалда зорюулаа.

Округто хэблэл, радио, телевидени хүгжөөлгэдэ, мүн уран бэлигтэнэй арга боломжые дээшэлүүлгэдэ пленум анхарал хандуулба. Буряадай АССР-эй Шэтын областиин номой наймаануудай түлөөлэгшэдэй үгээ ойлгосодоггүй байһанһаа боложо, Агада буряад номуудай асарагдадаггүй тухай эндэ дахин һануулагдаа. Зүгөөр энэ асуудал элдэб шатын суглаан, зүблөөн дээрэ харагдабашье, тэрээнһээнь үрэ гарадаггүй. Округой литературна нэгэдэлэй, һайн дуранай композиторнуудай секциин хүдэлмэри һайжаруулха тухай һанамжанууд хэлэгдээ.

Түүхын гайхамшагта хүшөөнүүд болохо, Агын, Сүүгэлэй дасангуудые һэргээлгые түргэдхэхэ, Алхана, Хээтэй гэхэ мэтын байгаалиин булангуудые хамгаалха тухай дурадхалнууд мүн лэ ороо. Манай коммунистнуудай һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимэһээл партиин обкомдо үндэһэ яһатанай асуудалаар ажал ябуулха тусхай таһаг, мүн партиин окружкомдо сектор байгуулха тухай һанамжа Агын радио-дамжуулгын редакциин ахамад редактор нүхэр Намдаковай пленум дээрэ оруулһаниинь гайхалгүй. Шэтэ хотодо буряад ба бусад яһатанда ородуудай зүгһөө үзэмжэгүйгөөр хандаха ябадалнууд ушарна гэһэн ниитын һанамжа бии болонхой гээд пленум дээрэ тэмдэглэгдээ.

Тобшолходо, пленум дээрэ тодорхойлогдоһон зорилгонуудай урданайхи шэнги саарһан дээрэ үлэдэггүй һаань, һайн байгаа. Ушарынь хадаа партиин окружкомой тус пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудал округой хүн бүхэнэй, үндэһэ яһатан бүхэнэй хуби заяантай нягта холбоотой бшуу.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай корр.

ЗАЛУУ ХОНИШОН

Партиин залуу гэшүүн Цырен Шойропов табадахи жэлээ ехэ хонидой отара даажа абаад хүдэлжэ ябана. Түрүүшын жэлһээ амжалтатай һайнаар ажаллажа, мүнөө ажахынгаа зуутанай тоодо оронхой.

— Урзанда жэлэй дүнгүүдээр түрэл ажахы дотороо түрүү һуури эзэлһэнэйнгээ түлөө мүнгэн шан, нэмэлтэ түлбэри абахаһаа гадна һамгантаяа Югославиин Федеративна Социалис Республикаар аяншалха түлөөһэгүй туристическэ путёвкодо хүртөө һэмди. Балканай энэ гүрэнөөр үнгэрэгшэ зунай августа һарада ябажа ерээбди. Хариин газараар ябажа, ажабайдал жэшэжэ үзэхэдөө, олон юумэ ойлгохо байнаш даа, — гэжэ Цырен Шойропов хөөрэбэ.

— Өөрынгөө нюдөөр харахада, һонин лэ ааб даа. Тэндэхи зоной али зэргээр ажаһуужа байһаниие хаража ерээбди,— гэжэ Дарима үбгэнэйнгөө хөөрөө үргэлжэлүүлбэ.

— Үнгэрһэн жэлдэ һайнаар ажаллажа, түрүү дүнгүүдые түйлаһанайнгаа түлөө гэр бүлөөрөө баһал туристическэ путёвкодо хүртэнхэйбди, — гэжэ Цырен Шойропов омогорхоно.

— Хайша ошохобта?

— Япон ошохо болообди. Энэ путёвко совхознай үгэхэ юм. Һайнаар хүдэлһэнэй түлөө урмашуулга гээшэ ааб даа.

— Үнгэрэгшэ жэлдэ залуу коммунист, Цырен Шойропов 100 зуһаг бүриһөө 125 хурьга абаа. Тэдэнээ нэгэшье гарзалуулангүй томо болгожо, эхэһэнь һалгаахадаа, хурьган бүхэнэй шэгнүүр 18 килограммда хүргөө. Гадна хонин бүриһөө 3,3 килограмм ноһо хайшалаа. Иимэ үндэр дүнгүүдые минии директорээр хүдэлжэ байһан үедэ манай нэгэшье хонишон түйлаагүй юм. Зуһагуудһаа иимэ олон хурьга абаха гээшэтнай бэлэн бэшэ даа, — гэжэ совхозой директор Прокопий Яковлевич Захаров хэлээ һэн.

— Зуһагуудые даажа абаад байхадаа, арга боломжонуудаа хаража үзөө зэмди. Толгой бүриһөөнь түл абахабди гэһэн бодолдо ебтаабди. Гэбэшье тэрэнээ хэлэхээ зүрхэсэнгүй, 100 эхэ хонин бүриһөө 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга абаха гээд социалис уялганууд соогоо бэшүүлээ һэмди, —гэжэ Цырен хэлэнэ.

Мүнөө ахалагша хонишон Ц. Д. Шойроповой отара хуушанайнгаа Баруун-Ашанга гэжэ бэлшээри һайнтай газарта үбэлжэжэ байна. Наруули, дулаан нарата үдэрнүүдтэ хонидоо хурягдаһан тарянай үлэгдэл дээгүүр, мүн хагда һайнтай бэлшээридэ гаргана. Хонидыень харахада, яһала тобир тарган. Үбэлэй үедэ хүсэд хүрэмөөр үбһэ, һолсомон, зеленкэ гэхэ мэтын юумэн газаань эртын намарһаа асарагдаа. Хонидойнь байранууд үнгэрэгшэ жэлэй хохир шэбхэһээ үнинэй сэбэрлэгдэнхэй, дулаалагданхай.

— Нэрэ хүндын түлөө партида оросо бэшэб. Намда ехэ тушаалшье хэрэгтэй бэшэ. Партида орохол ёһсорoo ороо юм бэзэб. Һургуулида ябахадаа, октябренок, пионер, комсомол ябагдаа, хэдэл түрүү һаналтай, хүнһөө муу бэшээр һураха, ажаллаха гэжэ оролдообди, оролдоношьеб. Тиимэһээ аха нүхэдни партида орохыемни зуурашалһан байна, — гэжэ Цырен Шойропов хөөрэнэ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ хөөрөөн

Партиин юрын гэшүүнэй эдэ үгэнүүд соо ямар гүнзэгы удхатай бодолнууд байна гээшэб? Өөрыгөө тэрэ коммунист болохоор багаһаа хүмүүжүүлээ. Мүнөө Шойропов партиин гэшүүн болоһондоо нэгэшье голхорногүй. Зүгөөр энэ нангин нэрые дээрэ үргэн ябахые оролдоно.

Хүбүүн бэри хоёройнгоо үндэр бүтээсэтэй ажалдань тэдэнэй хажууда отара даажа абаад, хүдэлжэ ябаһан тэдэнэй гэртэхин Долгор Дымбрыловна, Дамби Доржиевич Шойропов гэгшэд туһалдаг байна. Түл абалгын хурдандаа ороод байхадань, хурьгадайнь хойноһоо харууһалалсадаг. Мүн ехэ боложо байгаа ашаяа харадаг байна. Залуу хоёртоо хүдэлмэридэнь хэрэгтэй олон тоото зүбшөөл заабари үгэһэн лэ байдаг.

—Имагтал бидэ эхэ, эсэгынгээ хүсөөр иимэ эрхим дүнгүүдые түйлаабди. Тэдэнэйнгээ бидэнэртээ дүтэ бэшэ һаань, яаха хоёр бэлэйбибди? — гэжэ Цыренэй һамган һанажа ябаһанаа сэхэ хэлэнэ.

— Дарима зүбөөр хэлэжэ байна. Нэгэ мэдэхэдэш, баабай хорёо соо оронхой, аса баряад үбһыеш асалан байха. Түл абалгын үедэ туха сүлөө хаана байхаб? Эжыдээ гүйжэ ороод, халуун сайень уугаад гарахаш, багамнай гансаараа гэртээ, харалсаарайгтыл даа тээд захихаш. —гэжэ Цырен нүхэрэйнгөө хөөрөө үргэлжэлүүлбэ.

Залуу хонишод саашадаа бүри һайнаар хүдэлжэ, үшөө үндэр дүнгүүдые түйлаха гэһэн һайн һайхан бодолдо абтанхай. Ерэхэ жэлдэ эрхим дүнгүүдые түйлаха хүсэл бии. Түл абаха, ноһо хайшалха даабарияа үлүүлэн дүүргэхэ, шадаал һаа нёдондоной дүн үлүүлхэ арга бэдэрнэ.

— Бидэ түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхаха гэжэ оролдонобди. Ямаршье хүн муугаар хүдэлхэм гэжэ хүсэдэггүй ха юм. Үбһэ тэжээлтэй аад, даажа абаһан малаа юундэ муугаар адуулха хүнбиб? Адууһа малай тарган ажалша хүнэй гарһаа гол түлэб дулдыдана гээд лэ хэлэхэ байнаб.— гэжэ Цыренэй эсэгэ Дамби Доржиевич Шойропов хэлэнэ. Хүбүү, бэридэ энэ һургаалаа дамжуулан хүргэнэ ёһотой.

«Георгиевский» совхозой эрхим хонишон Ц. Д. Шойроповой бүлэ ехэ хонидойнгоо хурьга абалгын хаһада эртээнһээ бэлдэжэ эхилээ. Хонидой байранууд сэбэрлэгдэнхэй, дулаалагданхай, шэнэлэгдэнхэй, заһабарилагданхай.

Мүнөө жэлдэ Шойропоатон эртын түл абаха гэжэ хараалханхай. Түрүүшын хурьгад энэ һарын хорёодоор адхаржа эхилхэ. Тэдэнээ, гарзалуулангүй түлжүүлхэ гээшэ хонишодой гол зорилгонь болоно.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Цырен Шойропов.

А. ЦЫДЕНОВЭЙ фото.

Хорин район.

ҮНДЭР-ГҮБЭЭГЭЙ ЭЗЭД

Хоёр тээһээ үндэр хадануудаар хабшуулһан тунгалаг уһатай, түргэн урасхалтай Аха голой эрьеын шугы бургааһадай, ой модоной хүбэн сагаан хүнжэлөөр хушагдаһан сагта Үндэр-Гүбээ гэжэ газарта оршодог малшадай үбэлжөөнэй бууса хүрэжэ ерэбэбди. Эндэ Ахын районой «50 лет Октября» колхозой суута малшан М. О. Арзухаевтан гэр бүлөөрөө байдаг юм. Нёдондо жэл Мэлс Ошорович өөрөө 40 толгой адуу, хани нүхэрынь Ольга Дашиевна Алексей хүбүүнтээ 160 толгой һарлагуудые даажа абаһан байна. Тиихэдэ энэ эбтэй эетэй бүлэ ажахытаяа хэлсээ баталжа, гэр бүлын арендын ёһоор хүдэлнэ.

Үндэр ехэ байшан гэртэнь ороходомнай, Ольга Дашиевна амаралтын үдэр һамбаашалан ерэһэн Мила, Янжима басагадаараа гэрээ сагаадажа, сүлөөгүй байба. Гэбэшье хэжэ байһан хүдэлмэреэ орхижо, маниие дээшээ гарахыемнай уриба. Ажал хүдэлмэри тухайнь һонирхоходомнай:

— Гэр бүлын арендэдэ орожо хүдэлһөөр жэл боложо байнабди. Мэлс Ошорович Алексей хоёрнай намаржаандаа — Далан-Түрүү гэжэ газарта малаа харууһалаа. Эндэһээ тиимэ холо бэшэ юм. Өөһэдын мэдэлэй 15 гектар газарта зелёнкэ тарһан аад, хуряажа абаа һэмди. Тиихэдэ 27 гектар сабшалангай газартайбди. Август һара соо хүбүүднай амаралтаяа абаад сугларжа, тэрэ сабшалангыемнай сабшажа, хуряажа үгөө һэн. 300 һайса гаран центнер үбһэн абтаа. Юрэдөөл мүнөө үбэлдөө малдаа хүрэхэ бүдүүн тэжээл яһала бэлдэжэ шадаабди. «Т-25» түхэлэй хуушан трактор заһажа абаһамнай ехэл туһатай байгаа,— гэжэ Ольга Дашиевна хөөрөө һэн.

Зунай сагта Арзухаевтан холын бэлшээридэ малаа абаашажа, Забит гэжэ газарта зуһадаг юм.

Мэлс Ошорович Ольга Дашиевна хоёр олон жэлдэ малда ябажа, нилээд дүршэлтэй болоһон малшад юм. Эдэ үгэнүүдэй гэршэ болгон, Мэлс Очировичай Ажалай Улаан Тугай, Арадуудай Хани барисаанай орденуудтай, Буряадай АССР-эй габьяата малшан байһые дурдая. Харин Эхэ-герой Ольга Дашиевна Ахын райсоведэй депутадаар һунгагданхай. Тиихэдэ 6 хүбүүдэй дундахи болохо Алексей Москвагай барилгын техникум дүүргэжэ ерэбэшье, гэртэхинээрээ мал харууһалха гэжэ шиидэһэн байна.

Ажалша малша Арзухаевтанай бүлэ ажалай шэнэ гуримда ороод, даалгагдаһан ажал хүдэлмэридөө, газар дайдадаа эзэн ёһоор хандажа, амжалтатайгаар ажаллажа байнхай юм.

Г. ДАГБАЕВ.

МАЛШАД МАГТААЛТАЙ

Оронойнгоо Эдеэ хоолой программа бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай тэмсэлдэ оролсоһон Захааминай районой Цахирай совхозой үхэршэд горитой илалта түйлана. Тусхайлбал, ажахын малшад гүрэндэ мяха тушааха үнгэрһэн жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргээ юм.

Эдеэ хоолой шухала продукт болохо мяха ехээр тушааха хэрэгтэ үнинэй үхэршэд Ж. Гармаевай, М. Дамбаевай, И. Дансоруновай даадаг гүүртын коллектив горитойхон хубитаяа оруулаа юм.

Н. ШАБАЕВ.

Совет орон дотор

УЛААН-ҮДЭ. Финляндиин «Фексима», фирмэтэй суг хамта баригдаһан завод коттеджнүүдэй, дачын бишыхан гэрнүүдэй ба гаражнуудай барилгада хэрэглэгдэхэ блогуудые бүтээжэ эхилээ. Предприяти дээрэ түүхэй эд болгогдон нютагай материалнууд, тобшолон хэлэбэл, Теплоэлектроцентралиин шлак ба үнэһэн хэрэглэгдэнэ. Жэл бүри эндэ 80 мянга шахуу кубометр түмэр-бетон хэбсаргагдамал зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Продукциин гурбанай хоёр хубинь худалдаа наймаанда оруулагдаха.

ЛЕНИНГРАД. Арадай засаг бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ туһалха, һунгагшадай эрхэнүүд болон аша туһые хамгаалха зорилгонуудые Ленинградай һунгагшадай нэгэдэл урдаа табинхай. Ниитын энэ шэнэ эмхи мянга гаран хүнүүдые нэгэдүүлнэ. Хотын гурбан райондо нээгдэһэн приемнонуудта нэгэдэлэй эдэбхитэд хүн зоной дурадхалнууд болон гомдолнуудые суглуулжа, гэдээнтэй, депутадуудые танилсуулна. Хэрбээ асуудалые район соогоо шиидхэхэ аргагүй һаа, нэгэдэл дээдын Соведтэ хандана. Депутадуудта туһалхынгаа хажуугаар, тус нэгэдэл тэрэнэй ажал ябуулгын хойноһоо хиналта бэелүүлнэ. Хүсэндөө байгаа хуулиин ёһоор, уялгануудаа дүүрэдэггүй арадай депутадые бусааха тухай дурадхал тэдэ оруулха аргатай.

ТАШКЕНТ. Узбекистанай Юристнүүдэй холбооной эмхидхэн байгуулгын съезд һаяхан дүүрээ. Тэрээн дээрэ холбооной устав баталан абтаһан, зорилгонууд тодорхойлогдоһон байгаа. Социалис хуули ёһото гүрэн бүрилдүүлгэдэ, хуулиин ажал ябуулгада демократи үргэдхэлгэдэ республикын юристнүүд хүсэлэл оролдолгонуудаа элсүүлхэ зэргэтэй гэжэ съезд дээрэ онсолоно тэмдэглэгдээ.

ЛЕНИНГРАД. Болгариин «Инкомс—ЗИТ» гэһэн томо предприятиин тамгатай компьютернүүд болон видеотерминалнууд Ленинградай корабль бүтээлгын институдта эмхидхэгдэһэн электронно хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдэй выставкэдэ харуулагдаа һэн. Хамтаараа хэрэглэхэ тоолон тодхойлхо сетьнүүдые байгуулхын түлэдэ ашаг үрэ ехэтэй техникэ хэрэглэгдэхэ юм.

КИШИНЕВ. Молдавида хүдэлдэг ниитын эмхинүүдэй тоодо Молдавиин инвалидуудай үшөө нэгэ ниитын эмхи нэмэбэ. Эндэ болоһон эмхидхэн байгуулгын конференци дээрэ тэрэниие байгуулха тухай шиидхэбри абтаа һэн. Республикын бүхы районуудһаа 200 гаран делегадууд тэрээндэ хабаадалсаа.

НОВОСИБИРСК. Городой 2-дохи теплоэлектроцентралиин шэнэ цех түрүүшынгээ продукци үгөө. Эндэһээ урдажа гарадаг бүлеэн уһанда 6 мянган тонно загаһан томо болгогдоо бшуу. СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Биологическа институдай мэргэжэлтэдэй хабаадалгатайгаар хараалагдаһан онол аргаар энергетигүүд жэлдээ 3 дахин загаһа бариха аргатай болоо юм.

УЛААН-ҮДЭ. Буряадай республикын Хори тосхоной Агропромбанкда нээгдэһэн тусхай жасын тоосоогоор түрүүшын мүнгэн оруулагдажа эхилээ. Үнгэрһэн зуун жэлэй хорёод онуудта эндэ баригдаһан буддын шажанай дасан — архитектурын хүшөө һэргээн заһаха зорил
зөөри хэрэгл
барилгашадтай
уран гартанай
барилсаһаниин
Тэрэнэй юрэ
энээгээр тайлб
рэнэй сонхону
адляар сахарк
хэй, харин х
архитектурын
тиилгон хэгдэ

ОМСК. Чехо
удхаар. «Меді
бе» гэһэн хүгж
эндэхи хүгжэм
харуулаа. Тус
лэн табиха эр
тор — компози
Птичкин колле
байгаа. Энэнь
уран һайханай
Кирилл Василь
биһан түрүүш
тээл бэшэ. «Сл
«Бабий бунт» г
дые, Степан Р
жэмтэ драма
таа табиһан хэлэ
лэй январьда шаха
Антон Павлови
рэһөөр 130 жэ ун
шэнэ бүтээлэ

Үдэр бүхэнөө — үндэр

ҺАНААГАА АМ… ҮНДЭҺЭН

Үнгэрһэн жэлэй хабар-зунай үедэ манай эндэ сагай уларил орёо бэрхэтэйшэг байжа, илангаяа Сэлэнгэ мүрэнэй саада тээхи талын ажахынуудай таряалан ган гасуурта горитойхоноор хохидоод, бүхы дээрээ район соо тиимэшье һайн ургаса абтаагүй.

Жэшээлхэдэ, 1989 ондо бүхы таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 16,5 центнер таряан сохигдоо, гектар бүриһөө 142,6 центнер хартаабха, 140 центнер тэжээлэй корнеплод хуряагдаһан байна. Тэрэшэлэн үбэлжэлгын үедэ малай условно толгой бүхэндэ 18,2 центнер тэжээлэй единицэ хүртэхэ үбһэ хоол нөөсэлэгдөө.

Нэн түрүүн һүүлэй жэлнүүдтэ газар таряалангаа зүбөөр эрхилхэ, нютаг бүхэнэй байгаалиин эрхэ байдалда тааруу зональна гурим нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэлэй түрүү онол арганууды хэрэглэхэ талаар ажахынуудта хэгдэһэн горитой хүдэлмэриин ашаар сагай уларилай тохёолдуулһан бэрхэшээлые зарим тэды һуларуулха аргатай болоо.

Бүхы ажахынуудта һүүлэй 2—3 жэлдэ тракторно-таряан ажалай бригаданууд булта хамтын подрядай ёһоор хүдэлдэг, ургуулһан ургасынгаа зэргээр ажалай гол түлөөһэ абадаг болонхой. Мүн эдэ жэлнүүдтэ ажахы бүхэн нютагайнгаа эрхэ байдалда тааараһан өөһэдын һайн шанартай сортовой үрэһөөр тарилга хэнэ. Эрдэм ухаанай үндэһэ баримтатайгаар газарта үтэгжүүлгэ оруулха, хүрьһэнэйнь үрэжэлые һайжаруулха хэмжээнүүдые бэелүүлдэг болоо.

Эдэ бүгэдын ашаар лэ бэрхэтэйхэн уларилтай байһан нёдондо жэлдэшье Байгалай туршалга-үйлэдбэриин ажахын бриганууд таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 21 центнер ороохо сохижо абаа бшуу. Энэл ажахын гурбадахи отделениин тракторна бригада (бригадирынь А. Ю. Секерин) гектарай 28,3 центнер, тэдэнэй хүршэ А. К. Шемякинай бригада гектарай 26,3 центнер шэниисэ хуряажа абаһан байна. Кабанскын шубуунай фабрикын олонхи бриганууд таряалангай гектар бүриһөө 19,5—20 центнер ургаса абаа. Ган гасуурта эгээл ехээр дайрагдаһан Сэлэнгэ мүрэнэй хойто бэеын ажахынуудай зарим бриганууд таряалан дээрэхи бүхы хүдэлмэреэ агротехническэ түрүү аргануудай, эршэмтэй технологиин ёһоор бэелүүлжэ, үндэр ургаса абажа шадаа. Жэшээ болгон, «Шергинский» совхозой А. И. Жилинэй хүтэлбэрилдэг тракторно-таряан ажалай бригадые абаад үзэе. Эндэ таряалангайнь гектар бүриһөө 24,2 центнер ороохон, 129 центнер хартаабха, сабшалангайнь гектар бүриһөө 33,8 центнер үбһэн абтаа юм. Иимэ ургаса байгаалиин үршөөл хайраар ургаагүй ха юм даа.

Иимэ жэшээнүүд ажахы бүхэндэ бии. Энэмнай олонхи бригада, звенонуудай, механизаторнуудай мэргэжэл шадабариин дээшэлжэ байһаниие гэршэлнэ. «Гадна һүүлэй жэлнүүдтэ хүнүүд дааһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр, бүхы юумэндээ эзэн ёһоор хандадаг, шэнэ, түрүү, ашаг үрэтэй онол арганууды үргэнөөр хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Тусхайлбал, Байгалай ОПХ-гай түрүү механизатор Г. М. Гвозденскиин бригада эршэмтэй, үндэр бүтээсэтэй ажалай онол арга (КИТ) хэрэглэжэ, урдань 20 гаран хүнэй хэдэг ажалые мүнөө арбаад механизатор бүтээжэ, үйлэдбэриин ашаг үрые эрид дээшэлүүлээ. «Тресковский», Байгал-Худариин совхозуудта ажалаа арендэнэ гуримаар эмхидхэдэг бригада, звенонууд баһал һайн үрэ дүнгүүдые түйлажа эхилээ.

Үнгэрһэн намарай ургаса хуряалгын үедэ комбайнернуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Байгалай ОПХ-гай механизатор Н. Е. Дорохов онсо шалгаржа, комбайнаараа 11,3 мянга шахуу центнер таряа сохёод, районой чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөө. Кабанскын шубуунай фабрикын бэрхэ комбайнер В. И. Рыков, «Шергинский» совхозой комбайнер С. А. Жилин, Ойморой совхозой комбайнер В. Н. Капустин болон бусад тус тустаа 6400—7000 хүрэтэр центнер таряа сохёо юм. Хартаабхашадай дундаһаа Хандалын совхозой механизатор А. П. Татарников, Кабанскын шубуунай фабрикын И. И. Бабкин, В. В. Пушкарев гэгшэд шалгараа һэн.

Амжалта түйлалтануудай бии байбашье, таряашад, механизаторнууд энээгээр һанаагаа амарангүй, бүхы сэдьхэлээ мүнөө ерэхэ жэлэйнгээ ургасада шэглүүлэнхэй байһаниинь ойлгосотой. Таряан ажал гээшэмнай иимэ ха юм даа. Хэзээдэшье һанаагаа амарха үндэһэн байдаггүй.

Бүри үнгэрэгшэ намартаа олонхи ажахынуудта ерэхэ жэлэй ургасын үндэһэ һуури табиха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдажа эхилээ һэн. Ерэхэ хабарай тарилгада хэрэгтэй сэбэр паар хуу саг соогоо 2—3 дахин элдүүрилэгдэһэн, хүсэд хүрэхөөр үтэгжүүлгэ оруулагдаһан байна. Гадна 20 шахуу мянган гектарта намарай паар хахалагдаа. Кабанскын шубуунай фабрика, Байгалай ОПХ, Твороговско шубуунай фабрика намарай паар бэлдэхэ түсэбөө дүүргэһэн байна. Һанаата болохоор юумэн гэхэдэ, мүнөө болотор эндэмнай саһан өөдтэй ороогүй байна.

Ерэхэ ургасада аша туһа болохоор 100 гаран мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ таряалан дээрэ тараагдаа, 1300 тонно минеральна үтэгжүүлгэ бэлдэгдэнхэй.

Үндэр баян ургаса эрхим шанартай үрэһэнһөө эхитэй гэдэг аабзабди даа. Гэбэшье энэ талаар үлүүсэ һайрхаха юумэн манайда үшөөл багашаг. Жэшээнь, үнгэрһэн жэлэй хабар бүхы ороохото тарилгын аяар 27 процентнь муушаг шанартай үрэһөөр таригдаа һэн. Бүхы дээрээ район соо газар таряалан эрхилэлгын культурын дээшэлүүлэгдэжэ байбашье һаань, олонхи ажахынууд таряанай үрэһэ
тэй сортну
шэнэлхэ, ор
һайн болгохо
дото оролдо
Имагтал Каб
фабрикынхид
мынь В. К. Ва
шахуу бүхы
шанарта хүр
I ба II класс
ридаг.

Тарянай
эрид дээшэлү
хэрэгтэй юу
бди. Энэмнай
гохо үшөө
нүхэсэл боло

Гараад бай
он соо таря
мянган тонно
ороохо, ада
ган тонно х
ган тонно ко
жа абаха зо

Мүн үнгэрһ
дүнгүүдые ш
хаража, иланг
тэжээл үйлэд
даа онсо анха
лонобди. Ма
байдалда ма
гой бүхэндэ
лэй единицэ
нөөсэлхэ гээш
1—2 жэлдэ
30 центне
жэ оролдохо
жээлэй шэмэ
дээшэлүүлхэ
1989 ондо а
дөө 19 мянг
үбһэнэй абта
жэлдэ тэрэн
нодо хүргэхэ,
центһээ бага
хи классай
лэдхэхэ зэрг

Тэжээл үйл
ряан ажалһаа
раа бэеэ даа
гохо саг ерэ
жаруулха, һү
зундаа адуулх
һайжаруулагд
ажахы бүхэн
шухала.

Районой аж
ажалда гол
подряд хэрэг
бүтээсые ула
бага гаргаша
дукци абадаг
энэ һалбарида
саа, ажахын
гэнөөр нэбтэ
гэжэ ойлгоно

Эдэ үдэрн
дай механиз
хабарай тари
дэхэ трактор,
заһабарилжа,
сэбэрлэжэ,
һаань, тэрэни
дэлмэри ябуу
дөөл, үндэр
тэмсэл түлэг
алдуугүй.

Кабан
агропромышле
совед

УКРАИНЫН ССР. Симферополиин «Фотон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив «Фотон-51», «ТЦ-503» маркын телевизор үнгэрһэн жэлдэ бүтээжэ эхилээ юм. Энэ шэнэ түхэлэй телевизортэ «Пал», «Секам» болон бусадшье системэнүүдэй программые тодо һайнаар харуулха оньһон тодхогдонхой.

Энэ нэгэдэлэй коллектив
шэнэ түхэлэй продукци гарг
амжалтатайгаар бэелүүлхээр

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ марк
рэй шанарые ЭВМ-эй операт
кая шалгана.

ТАСС-ай ф

ДҮҮДЭЙ
ЛМЭРИ

…РИЛГОНУУДАА ТОДОРХОЙЛБО

доно. Бухыдөө район соомнай байгша табан жэлэй туршада 8240 гектар таряалан үгы хэгдээ. Тиигэжэ 36,6 мянган центнер ороохон жэл бүри багаар абтана. Энээнһээ уламжалан, һүһаали нилээд ехээр доошолоо.

Үнэн дээрээ малай ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула үбһэ тэжээл, талха таряа ехээр ургуулха, утэгжүүлгэ һайнаар хэрэглэхэ ёһотой ха юм. Район худар олон мянган тонно утэгжүүлгэ асарагдадаг, хэрэглэгдэдэг тоотой аад, ургаса таряа гарасын дээшэлдэггүйнь гайхалтай. Юундэб гэхэдэ, энэ баялигта хаа хаанагүй эзэн бусаар хандагдана гээшэ.

Мүнөө 365 айл гэртэй болохо, байраяа һайжаруулха, 247 үхибүүд саадта ябаха ээлжээндэ бэшээтэй. 1990 ондо Далахай, Хойто-Гол ба Галбайда саадууд баригдахаар хараалагдаба. Жэмһэгтэ 500 һурагшадай багтаха һургуули бариха түсэб бии. Тиихэдэ Хэрэндэ больницын комплекс баригдаха ёһотой. Районой харгынууд заһабарилагдаха байна. Жэшээлхэдэ, Охор-Шэбэрһээ Хонгор-Уула хүрэтэр дэрдэм харгы баригдаха юм.

Районой бюджедэй оршо үнгэрэгшэ жэлтэй сасуулбал, 670 мянган түхэригөөр ехэ байхаар хараалагдана. Энэ хараа түсэб бэлэхэнээр дүүргэгдэхэ аргагүй гэжэ районно Соведэй гүйсэдкомой финансын таһагые даагша В. С. Тахенова уридшалан һануулба. Районой бюджет гүйсэдхэлгэдэ бүхы предприятинууд, эмхи зургаанууд хабаадаха ёһотой гэжэ тэмдэглээ. Районой бүхы колхоз, совхозууд, тиихэдэ «Скотимпорт» конторо, межколхозлес, агропромсоюзай ПМК үнгэрэгшэ жэлдэ олзо оршо оруулха түсэбөө дүүргээгүй. Тиигэжэ 2 миллион 800 мянган түхэриг олзо оршо түсэбһөө багаар абтаба.

Кооперативууд болон арендаторнуудай ажал ябуулга саашадань улам дэмжэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, аршаанай минеральна уһа эюулдэг цех арендын эрхэ байдалда худэлдэг болоһоор, хахад жэлэй туршада 4 миллион шэл аршаан худалдаа наймаанда эльгээгдэһэн байгаа. Минеральна уһанайнь өөрынь үнэ сэн хямдараа.

Хуулинуудые эбдэһэнэйнгээ түлөө «Дизайнер», «Прогресс», «Кавказ», «Импульс», «Эрхүү» болон бусад кооперативууд хаагдаһан байна.

Районой хүн зон 1990 ондо 47 миллион гаран түхэриг олзо оршо оруулха, тиихэдэнь 37,5 миллион түхэригэй эд бараан худалдагдаха ба түлбэритэй хангалга үзүүлэгдэхэ гэжэ элидхэлшэ онсолбо.

Районой бюджедэй гаргашын хэмжээн 1990 ондо 9845 мянган түхэриг болохоор хараалагдана. Энэ мүнгэн сооһоо 419,8 мянган түхэриг гэр байрын-коммунальна ажахые хүгжөөлгэдэ, 170 мянган түхэриг районой түб һууриниие болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ гаргашалагдахаар хараалагдана. Тэрэшэлэн социально-соёлой хэмжээ ябуулгануудта 8,8 миллион түхэриг гаргашалагдаха юм.

1989 оной октябриин 1-һээ хойшо районой 2400 хүнэй пенси нэмээгдээ.

1990 ондо арадай эрдэм һуралсалай эмхи зургаануудта 5834 мянган түхэриг гаргашалагдаха байна. Энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 378 мянган түхэригөөр ехэ гээшэ.

Нютагай Соведүүдэй үүргын дээшэлхэ бүри предприятинууд болон эмхи зургаанудай бэеэ даанхай байдалда орохо талаар шэглэл финансын органууд баримтална.

Районой үнгэрэгшэ жэлэй экономическа ба социальна хүгжэлтын дүнгүүдые, байгша оной түсэбүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ Жэмһэгэй сельскэ Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Т. Имесхенов, Түнхэнэй сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ А. Я. Софьин, Туранай совхозой директор И. С. Маншеев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Л. Г. Данзанов болон бусад хабаадаһан байна.

Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Л. Г. Данзанов үгэ хэлэхэдээ, Зүүн-Мориной леспромхоз отолһон, бэлэдхэһэн модоёо бүхы Советскэ Союзһаа гадна Япон хүрэтэр эльгээнэ. Тус леспромхозой бүхы модоной 80 процентнь юундэ район соогоо үлэхэ ёһогүй юм? Колхоз болон совхозууд өөрынгөө газар дээрэхи ойн модо өөһэдөө мэдэхэ, өөһэдөө отолхо ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Аршаанай хүүгэдэй туберкулезно санаториин ахамад врач А. Прушенов сесси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, элүүрые хангалгын эмхи зургаанудай мэдэлдэ оруулха хэрэгтэй байгаа гэбэ.

А. БОБКОВ,
манай штатнабэшэ корр.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

«АЖАЛАЙ ХҮЛҺӨӨР АЛТАН УГААГДАДАГ...»

БУРЯАД ороноймнай ниислэл хотодо табин жэлэй саана байгуулагдаһан оперо, баледэй театр республикынгаа хүн зоной эстетическэ хүмүүжэлдэ сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэһэн гэжэ барандаа мэдэнэбди, энээн тухайда 50 жэлэйнь ойн үедэ хэлэгдээ, бэшэгдээ. Энэ театрай анха түрүүн бии болгогдоходо, үндэһэ һууриинь табилсан, уран бэлигээрээ тэрэ үеынхидые урмашуулан баясуулжа ябаһан хүнүүдэй олониинь мүнөө үгы. Оперно театрай түрүүшын дуушадай нэгэн ябаһан, РСФСР-эй арадай артистка Н. К. ПЕТРОВАТАЙ манай редакциин даабаряар залуу журналист Дарима НАГУСЛАЕВА уулзажа хөөрэлдэһэн байгаа. Тэрэ хөөрэлдөөень уншагшадай анхаралда дурадханабди.

— Өөрынгөө үе сагай дуушад тухай, тэрэ үеын харагшад — шагнагшад тухай хөөрэжэ үгыт даа, хүндэтэ Надежда Казаковна!

— Минии үетэн, бэлигтэ дуушад — Бадма Милентьевич Балдаков, Абида Арсаланович Арсаланов, Клавдия Ивановна Гомбоева-Языкова, Вера Дашиевна Лыгденова, бусадшье олон дуушад, бишье өөрөө золтой байгаабди гэжэ һанадагби. Юундэб гэхэдэ, манай театрай тайзан дээрэ анха түрүүн табигдаһан оперонуудай партинуудта дуулаһан түрүүшын буряад дуушад байгаабди. Тиихэдээ бидэ үндэһэн оперно искусствын түрүүшын зүргэ гаргаһан зон болоно бэшэ гүбди? 1940 ондо Москвада буряад искусствын түрүүшын декада хүлеэгдээгүй ехэ амжалтатайгаар боложо үнгэрһэн юм. Москваһаа бусажа ерээд, бидэ Улаан-Үдынгөө, республикынгаа хүн зондо түрүүшынгээ оперые — «Энхэ-Булат баатарые» харуулжа эхилээбди. Эгээл түрүүшымнай шагнагшад энэ оперые угаа һайнаар угтаһан юм лэ даа. Саашадаа манай театрта классическа оперонууд табигдажа захалаа һэн. Тэрэ үеын зон, шэнэ юумые һонирходог юм һэн гү, юрэдөө, оперо шагнахаа олоороо суглардаг лэ юм һэн. Һонирхохоһоо гадна патриотическа ехэ мэдэрэлтэй байгаа гэжэ һанагшаб. **Манай городто оперно театр бии болоо** гэжэ хүхидэг, омогорходог байгаал даа. Үнэхөөрөөшье, манай театр хадаа Сибирьтэ, Алас-Дурнада түрүүшын «хараасгай» байһан гээшэ. Юрэнхыдөө залуушуул олоор ябадаг һэн. Техникумүүдтэ, училищинуудта һурадагууд, пединститудай студентнэр олоороо ерэдэг байгаа. Тэрэ үеын залуушуул болбосоролтой болохо гэжэ угаа ехээр тэгүүлдэг байгаа һэн хаш.

— Мүнөө харахадам, залуушуул юундэб даа оперно зүжэгүүдтэ үсөөн ябана гэжэ һанахаар агша, — гэжэ арадай артистка үгэеэ саашань үргэлжэлүүлбэ. — Минии һанахада, бүри һургуулида һуража ябахадань, үхибүүдые классическа хүгжэмдэ, оперодо, симфоническа зохёолнуудта дурлуулха хэрэгтэй. Тиигээл һаа, багаһаань бадарһан дураниинь студентнэр болоодшье ябахадань һүнэхэгүй бэлэй. Тиигээл һаа, оперно зүжэгүүдтэшье олоороо ябахал һэн.

— Театрай зохёохы ажал мүнөө ямар байдалтай гэжэ Та сэгнэдэгбта!

— Театрай зохёохы ажал гү? Муу гэхын аргагүй. Жэшээнь, Ленинградта үнгэрһэн гастроль юу харуулааб? «Аидада» билет олохын аргагүй байгаа! Буряадай оперно театр хадаа **оперно эрхим театрнуудай нэгэн** гэжэ тэндэ сэгнэһэн байна бшуу. Залуудаа итальян эрхим дуушан гэгдэдэг байһан Кабалье гэгшэтэй Галина Шойдагбаевае сасуулһан байна бшуу. Галя манай үе сагай эрхим дуушадай нэгэн гэжэ бишье баһа тоолодог гээшэб. Галина Шойдагбаева шэнгеэр дууладаг эхэнэр дуушад мүнөө үедэ Америкэдэшье, Германидашье, Союздашье хомор. Аялгаяа гайхалтай һайханаар гаргажа дууладаг шуу даа. Иимээр дууладаг шадабариие итальян хэлэн дээрэ **бельканто** гэдэг юм. Хоолойгоо өөрынгөө мэдэлэй инструмент болгожо шадаһан дуушан гээшэ. Ондоошье бэрхэ дуушад манда олон даа. Базарсадаев, Дашиев, Бороев, Аюрова гээд лэ тоолоходомнай, олон лэ дуушадтай театр байна бэшэ гү?

— Тиигээд лэ тугаар хэлэһэнээ дахин дабтаха дуран хүрэнэ, — Манай залуушуул оперно театртаа дуратай байһай гэжэ хүсэнэб. Тиигээд нэгэ ажаглалта хэхэ дурамни хүрэнэ. Һүүлэй үедэ театрай соносхолдо концертнүүд олошороо. Концертнүүдтэ зон дуратай, мэдэнэб. Билет олохын аргагүй байдаг. Зүгөөр концертнэ ажал ябуулгаар оперно театр дашуурха ёһогүй. Энэмнай хадаа филармониин сэхэ уялга гээшэ.

— Танай шабинар дуунда һурахаяа ехэнхидээ хүдөөһөө ерэдэг гээшэ ааб даа. Теэд яагаад оперодо дуратай болгожо шададаг гээшэбта!

— Сэхыень хэлэхэдэ, одоо «А» үзэгһөө эхилдэг гээшэлди даа. Хүдөө нютагһаа ерэхэдээ, арбан класс дүүргээд ерэдэг ааб даа, хүгжэмэй талаар эрдэм гэхэдэ, алга маахам. Хүдөөгэй дуушад юрэнхыдөө өөһэдынгөө арадай дуунуудые дууладаг гэжэ мэдээжэ ааб даа. Тиимэһээ ямар дуунуудые яагаад дууладаг байһыень элирүүлээд лэ, классическа хүгжэм шагнуулжа, вокальна искусствада дуратай болгожо, **өөрын һургуулитай** болгодогби. Нилээхэн олон хэшээл гаргаха хэрэгтэй болохо. Үдэр бүри. Долоон хоног соо гурбан удаа вокалай хэшээлтэй байгаа һаань, би саг олоод лэ, түхэрээн недели соо хэшээл хүүлэгшэ һэм. Гарагай долоондо, гарагай нэгэндэшье, Жэшээнь, Галина Шойдагбаевае тиигэжэл һургаһан хүм. Итальян дуушад яагаад ажалладаг бэ би Галида хөөрэгшэ бэлэйб. Итальян дуушад гэшэ үглөөгүүр ба үдэшэ дуунай хэшээл гарадаг юм. Багшындаа байралаад, хэшээл гараха. Минии Галина тиигэжэ дуунай хэшээл гараһан басаган гээшэ. Үглөөгүүр хэшээлээ хэхэбди. Тиигээд гэнтэ үдэшэлэн тээ телефон ханхинаха: «Надежда Казаковна, хэшээлдэ ерэхэдэ болохо гү?» гэхэ. «Болохо, ерыш лэ», — гээ аабзаб даа. Үдэртөө хоёр дахин хэшээл хэхэбди. Басагадаа ходо гэртээ асараад байлгагша һэм. Жэшээнь, Галсанова Татьяна. Ехэл бэрхэ дуушан. Оперодошье дуулаа һаа, бэрхэл дуушан ябаха һэн, оперно театрай шэмэг болохол һэн. «Байгал» ансамбльда ажалланал даа. Хоёр жэлдэ гэртэмни байгаа, хоюулан үдэр бүри хэшээл хэдэг һэмди. Түрүүн вокальна таһагай бэлэдхэлэйшье курсда абтаагүй байһан юм, ерээдүйнгөө мэргэжэлээр бирагүй гэдэжэ! Нарин нягтаар ажаллаһанайнгаа ашаар лэ бэрхэ дуушан болоо.

Олон шабинар басагадаа гэртээ абаад байдаг хүм даа. Бурхан хаража, үбгэмни, Николай Ефремович һайн хүн байшоо... Намда һаалта хэдэггүй шабинараа гэртээ байлгажа, хэшээл хэнэш, шабинартаа үлүү ехэ анхарал хандуулнаш гэдэггүй. Тэдэндээ олон юумэ хөөрэдэгби, олон юумэ уншажа үгэдэгби, агуу ехэ эхэнэр дуушадай, эрэ дуушадай хоолой буулгаһан пластинка шагнуулдагби. Тиигэжэл бага багаханаар лэ, бага багаханаар лэ 4 жэл соо дуунда дуратай, классическа хүгжэмдэ, гоё һайханаар дуулаха дуратай болгохош даа. Гоё һайханаар дуулаха гээшэмнай юун бэ гэхэдэ, дуунай, аялгын абяан өөрөө урдажа гараха ёһотой юм шуу, яагааб даа, Галя Шойдагбаевагай дуулаһандал адляар, Аюрова, Цыдыпова шэнгеэр, абяагаа гоёор гаргажа шададаг бүхы дуушадайхидал адляар. Иигэжэ хүдэлжэ гарагдана гээшэ.

— Би танине баян библиотекэтэй, фонотекэтэй гэжэ дуулаа һэмби...

— Тиимэ даа, Николай Ефремович бидэ хоёрой библиотекэ горитой болонхой: уран зохёол байха, мэргэжэлээрээ ном суглуулаа зон аабзабди, хүгжэмэй асуудалаар ааб даа. Дуушад, тухай, драматическа актёрнууд тухай номууд олон. Станиславскиин зохёолнуудһаа эхилээд, олон даа. Жорж Сандын зохёолнуудтай басагадаа танилсуулдагби, «Консуэла» гэжэ бии гүб даа? Тэндэнь айхабтар бэрхэ дуушан, аргагүй бэрхэ итальян багша Порииро тухай бэшээтэй. Басагадни барандаа энэ һургуули дабажа гараһан байха. Тиигээд миндаһан дээрэ буулгаһан дуунууд, пластинканууд намда угаа олон. Буулгабаринуудаа, пластинкануудаа хэрэглэдэг гээшэбди. Басагадни тэдээниием, номуудыем хамтынгаа байрада абаашаха, тиигээд асарха, орондонь ондоо юумэ абаашаха. Юрэдөө, гэртээ ерэһэндэл, намда ерэхэ даа.

— Оперын хүн зоиһоо холодоһон шалтагаануудай кэгэн хадаа артистнуудай физическэ талаараа геройтоёо зохилдодоггүй ябадалые нэрлэдэг. Жэшээнь, арбан долоотой хүнэй партида дүшэтэй дуушан дуулахадаа тааранагүй гэлсэдэгые би хэлэнэб.

— Үгы даа. Юрэнхыдэнь хэлэбэл, мүнөө үедэ оперно театрта золтой саг ерэнхэй. Юуб гэхэдэ, наһажаал героининууд мүнөө үгы гээшэ. Зохёохы ажалайнгаа замые түгэсхэжэ байха үедэмни наһатай эхэнэр дуушад олон байгаа. Дина Кыштымова наһатай болоһон байгаа. Агнесса Николаева баһал наһатай болонги һэн. Үшөөшье хэд һэм даа, барандаа наһатайханууд һэн. Харин мүнөө барандаа залуушуул театрта гуша һайса гарашаһан нэгэшье эхэнэр дуушан байхагүйл. Тиибэ яабашье образ гээшэ хэдыдэ бүтээгдэдэг гэхэбта? Арбан долоотойдоо оперно театрта дуулахын арга байхагүй. Юундэб гэхэдэ, энэ наһандаа һуража ябана — дүрбэн жэлдэ училищида һураад, табан жэл консерваторидо һураха. Эхэнэр дуушан гушан табатайдаа арбан долоотой басаганай образ байгуулжа шадаха — хоолойгоороо, аяг зангыень харуулан хубилжа, актрисын бэлигээр. Энэтнай — режиссёрой хүдэлмэри. Зүгөөр хэдэн жэлэй үнгэрхэдэ, урдаа хаража ябаһан залуу дуушаднай дүшэн табатай болошоод байха жэшээтэй. Энэ наһандаа хоритой, арбан юһэтэй басаганай образ байгуулхын тула бэлиг шадабари, аргагүй ехэ шадабари хэрэгтэй болохо. Би Арюун Гоохоной партида анхан дуулахадаа, арбан юһэтэй ябааб. Тиихэдээ би өөрынгөө наһые дуулаа гээшэб. Тиимэһээ залуу гоохоной образ бүтээхэдэм, нэгэ талаараа, хүнгэн байгаа, тиигээдшье драматическа актриса болохо гэжэ дүрбэн жэлдэ һураһан байгааб. Юрэдөөл, декадада бэлэдхэлэй болоходол дуулажа эхилһэн хүн гээшэб. 1940 ондо барандаа залуунууд байгаабди даа. Хаанине залуухан Бадма Балдаков дуулаа агша һэн. Оройдоол хоритой байгаа бшуу.

— Хэлэгты даа, Та шабинараа яагаад шэлэдэгбта! Ямар бэ даа, доторой ИНТУИЦИ гэжэ байдаг гээшэ гү! Буряадай искусствын субад болохоор ерээдүй дуушадые — Галина Шойдагбаевае, Ольга Аюровае яагаад анхан шэлэһэн байнабта! Ямар мэдэрэл Танда туһалаа гээшэб!

— Би һайн мэдэнэгүйб даа. Ольгын ерэхэдэ, би училищида абалгын шалгалтада байлсаа һэм. Минии тэндэ һуулсаагүй һаа, Ольга училищида абтахашьегүй һэн. Юундэ абтахагүй һэн бэ гэжэ гү? Хоолойнь багахан, диапазониинь уйтахан һэн. Зүгөөр доогуур зэдэлһэн хоёр-гурбан ноотохонуудыень би зохидшооһон хүм. Эдээхэниинь лэ хүгжөөжэ боломоор гэжэ бодогдоо һэн. Цыдыпова Валиин хоолой баһал тиимэ байгаа. Багаху-уун даа. Баһал богонихон диапазонтой, дээгүүр зэдэлхэгүй байгаа. Гэбэшье энэ басаганай хоолойдо юу хээн биил хаш гэжэ һанааб. Эдэ хоёр басагадые бэрхэ дуушад болгохоор гэжэ яагаадшьеб ойлгоо һэн хаб. Харин Галя нэмэлтэ хэшээлдэ ерээ һэн. Хүн бүхэндэ педагогическа «ашаан» хубаагдашаһаа байгаа. Энэ басаган буряад дуунуудые дууладаг байгаа. Диапазониинь баһал богони һааб даа. Доогуурхи ми хүрэхэ, фа абаха Дээгүүрхи ноотонууд тухай хэлэлтэшьегүй. Энэдхэг дуунуудта дуратай байгаа. Хамараараа дуулаха. Дуулахыень шагнахадам, юуншьеб бии шэнги, аялгаяа дулааханаар нугалбаритуулха, нюдэндөө галтайхан. Ажалай хүлһөөр алтан угаагдадаг гэгшэдэл, ажалла ажаллаһаар, илалта туйлаа гээшэбди. Хүгжэмэй училищиин багшанар ехэ юумэ бүтээжэ байдаг юм лэ даа. Харин консерваторидо эрхим хоолойтой хүнүүдые абадаг гэшэ. Имагтал эрхим сэгнэлтэтэйгээр училищи дүүргэһэн зониие консерватори эльгээдэгбди. Тэндэ ошоходонь, эрхимүүдһээ эгээл эрхимыень шэлэдэг юм. Консерваториин багшанарта һурагагүй хүнгэн боложо үгэдэг гэхэ байнаб.

— Танай түрэл театрай ойн баярай һая үнгэроод байхада, 1990 оной литын түрүүшын хуудаһануудай һэхэгдэжэ байхада, Танине үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, хүшэр аад, һайхан ажалайтнай түлөө гүн сэдьхэлэй баяр хүргэнэб, элүүр энхые хүсэнэб. Һайн байгты!..

Венера Дмитриевна Жамьянова Хяагтын районой түбэй больницын хүүгэдэй отделенидэ ажалладаг юм. Тэрэ Хяагтын медицинскэ училищи амжалтатайгаар дүүргэһэнэй удаа Бэшүүрэй районой Шэбэртын больницада ажаллахаар эльгээгдэһэн юм. Тэндээ хоёр жэл һайнаар ажиллаа. Гэбэшье 1984 ондо түрэл Хяагтынгаа түбэй больницада ажаллажа эхилээ һэн. Районой больницын педиатр А. А. Миронов В. Д. Жамьянова тухай магтаалай үгэнүүдые хэлээ һэн.

— Үхибүүдтэ дуратайл хадаа эрхимээр ажаллана, — гэжэ Венера Дмитриевна тухай хэлэхэ байнаб.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Д. Жамьянова ажалдаа.

Ж. ХАЛБАЗЫКОВАЙ фото.

Номой таг

ОЛОНОЙ ҺОНОРТО

Буряадай номой хэблэлээр үнгэрһэн жэлдэ гаргагдажа, манай библиотекын жасада ороһон номууд сооһоо баримтата һонин номуудтай уншагшадаа танилсуулха хүсэлтэйб.

Нёдондо Улаан-Үдын авиазаводой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ой тэмдэглэгдээ һэн. Энэ баяртай дашарамдуулан, А. И. Тихоновай бэшэһэн очеркнуудай «Самолет бүтээгшэд» гэжэ ном хэблэгдээ. Улаан-Үдын Ажалай Улаан Тугай орденто авиазаводой алдарта ажалай түүхэ тухай тэрээн дотор һонирхомоор хэлэгдэнэ.

Суута спортсмен В. А. Стрельников «Он жэлнүүдэй хэмжүүртэй раунднууд» гэжэ ном соогоо бокс тухай, бэлигтэ спортсменүүдые бэлдэхэ тухай һонирхомоор хөөрэжэ үгэнхэй. Гадна суута боксёрнууд В. Баранников, Б. Зориктуев, мэдээжэ тренер А. А. Атарханов болон бусад тухай тобшо мэдээнүүд бии.

Удаадахи ном — «Большереченскын загаһанай завод». Тэрэнэй автор И. С. Стариков энээнһээ урда — 1973, 1976, 1982 онуудта гурбан ном хэблүүлэнхэй. Загаһадые искусственнэ аргаар үсхэбэрилгэ хадаа мүнөө сагта ехэ удха шанартай болонхой гээд онсологдоно. Байгалай омолиие искусственнэ аргаар заводто 1933 онһоо үсхэбэрилнэ. Иимэ заводууд сооһоо СССР соогоо түрүүшын һууридэ нэрлэгдэдэг Большереченскэ загаһанай заводой ажал хэрэгүүд, тэндэ ябуулагдажа байгаа эрдэм-шэнжэлгын ехэ хүдэлмэри тухай ном соо дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй.

Н. ДОНДУБОН,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын библиограф.

…уушан хэлэ бэшэгэй хэшээлнүүд

III.

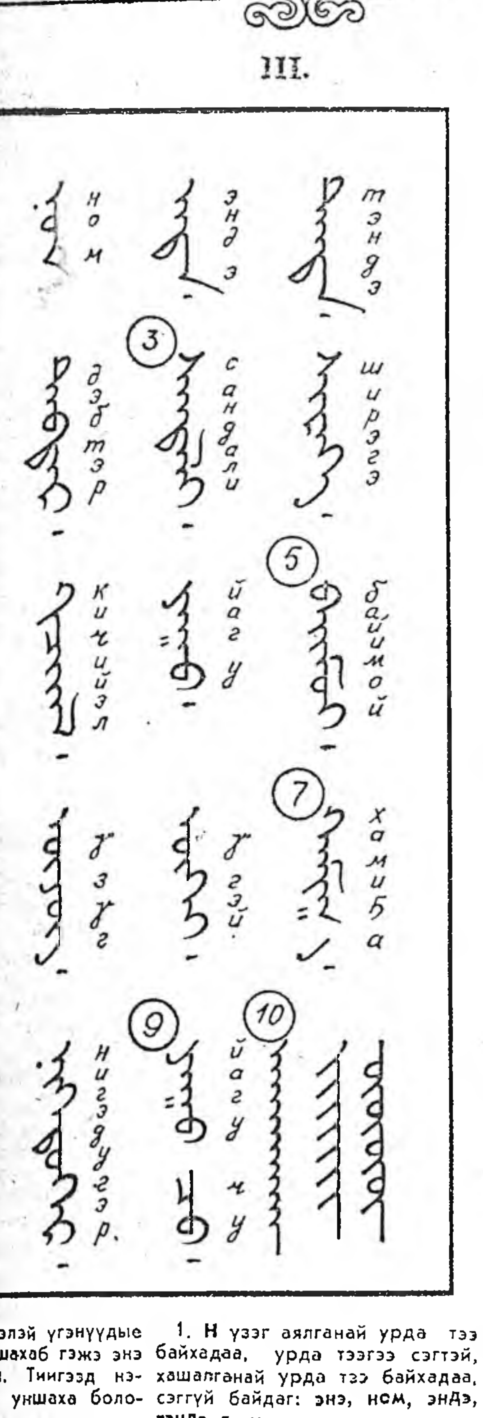

1. **Н** үзэг аялганай урда тээ байхадаа, урда тээгээ сэгтэй, хашалганай урда тээ байхадаа, сэггүй байдаг: **энэ, ном, эндэ, тэндэ** г. м.

2. **Д, т** абянууд нэгэ үзэгээр тэмдэглэгдэнэ. Эдэ абянуудые мэдүүлэл соо үгын удхаар илгаруулжа уншаха хэрэгтэй: **тэрэ дэбтэр** г. м.

3. **С** үзэг **и** аялганай урда тээ байхадаа, **ш** гээд уншагдаха ёһотой: **ширэгэ** (шэрээ—стол), харин **с** үзэг **а, э, о, у, о, ү** аялгануудай урда тээ **с** абяа тэмдэглэдэг: **сандали** (һандали — стул) г. м.

4. Урда сагта хуушан хэлэндэ удаан аялганууд байгаагүй юм. Хожомынь **г, й** гэхэ мэтын хашалган абянууд үгэ сооһоо унахадань гү, али үгы болоходонь, удаан аялганууд бии болоо юм: **дэгэрэ** — дээрэ, **кэчийэл** — хэшээл, **йагу** — йау гү, али юу г. м.

5. **Байнмой** гэһэн үгэ мүнөө **байна** гэһэн удхатай.

6. Хуушан хэлэндэ аялган хашалганай таарaлдал гэжэ байгаа. **Х, г.** (хэлэнэй узуурай) хашалгануудтай үгэдэ **а, о, у** аялгануудые бэшэхэ ба уншаха, харин к, г. (хэлэнэй урда хубяар үгүүлэгдэдэг) хашалгануудтай үгэдэ э, ө, ү аялгануудые бэшэхэ, уншаха ёһотой юм: **харанда** (харандаш), **үзүг** (указка), **үгэй** (үгы) г. м.

7. **Хамига** гэһэн үгэ **хаана!** гэһэн удхатай юм.

8. **Нэгэ, нэгэдэхи** гэхын орондо **нигэ, нигэдүгэр** гээд хэлэгдэдэг ба бэшэгдэдэг.

9. **Йагу чу** гэһэн байхадань, мүнөө өөрсэгүйн **чу** частицые **шье** гээд урдахи үгэтэйнь сууг бэшэнэ, уншанабди: **йагу чу** — юушье.

10. Хуушанаар бэшэхынгээ урда тээ, гараа нугаруулжа, иимэ ажал хэхэ хэрэгтэй. Үзэгүүдэй шүдэнүүдые болон бусад хубинуудыень сэхэ бэшэхэгүй, харин нэнгүүлэн бэшэхэ хэрэгтэй: тиихэдэ бэшэг жэгдэ болодог.

Түрүүн доро үгтэһэн сэбэр бэшэлгын жэшээгээр нэнгүүлэн, үзэгүүдэй зарим хубинуудые һайса бэшэжэ, гараа нугаруулаад, удаань дээрэ үгтэһэн үгэнүүдые бэшэжэ туршагты. Тиихэдээ үзэгүүдые яажа холбон бэшэдэг, уншадаг байһыень ажаглан хадуугты.

ТАСС АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ЭКОНОМИЧЕСКА ХАРИЛСААГАА ХҮГЖӨӨХЭ

ПРАГА. Чехословакиин правительствые толгойлогшо Мариан Чалфа болон СССР-эй гадаадын экономическа харилсаа холбооной министр Константин Катушевай хоорондо болоһон уулзалга дээрэ СССР-эй ба ЧССР-эй хоорондохи экономическа харилсаае саашадань хүгжөөхэ асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. К. Катушев хаһи ёһоной албанай хэрэгээр Прага ерэбэ. Нефть болон нефтиин продуктнуудые ЧССР-тэ эльгээхэ тухай асуудалда онсо анхарал хандуулагдаа. Экономическа харилсаанай болон СЭВ-эй ажал ябуулгын зорилгонууд, хоёр талын худалдаа наймаанай үндэһөөр юумэнэй сэнгүүдые тогтоохо асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа.

ЗҮБШЭЛЭЛГЫН ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

СОФИ. Хүтэлбэрилхы партинуудай — Болгариин Коммунис партиин ба Болгариин арадай газар ажалай холбооной түлөөлэгшэдэй, мүн нэгэ талаһаа — НРБ-гэй Арадай суглаанай партийнабэшэ депутадуудай, нүгөө талаһаа — демократическа хүсэнүүдэй холбооной (СДС) түлөөлэгшэдэй хоорондо «түхэреэн стол» үнгэргэгдэжэ, ороной ажабайдалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэһэн байгаа. Зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаатай гол шухала асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүд дүрбэн гарагта НРБ-гэй Арадай суглаанай байшан соо эхилбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, ЦК-гай секретарьнар Андрей Луканов, Александр Лило, БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй финансын министр Белчо Белчев, БЗНС-эй саг үргэлжын секретарьнар Виктор Вылков, Светла Даскалова, БКП-гэй болон БЗНС-эй бусад элитэ мэдээжэ түлөөлэгшэд партийнабэшэ академик Благовест Сендов хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байгаа. Демократическа хүсэнүүдэй холбооһоо СДС-эй түрүүлэгшэ Желько Желев, холбооной секретарь Петр Берон, хүнэй эрхэнүүдые хамгаалха, «Экогласность» гэжэ дулдыданги бэшэ нэгэдэлэй бэеэ дааһан байдалтай бүлгэмэй, «Подкрепа» гэжэ ажалай бэеэ дааһан федерациин, олондо мэдээсэлгын ба демократиин түлөө клубай, мүн СДС-тэ ородог бусад зарим эмхинүүдэй, бүлэглэлнүүдэй түлөөлэгшэд тэдээндэ хабаадана.

АЛИ АЛИНДА АШАТАЙ, ТУҺАТАЙ

ОТТАВА. Советскэ Союзай болон гадаадын хоорондохи али алиндань ашатай туһатай үргэн ехэ харилсаанай үүдэн нээгдэбэ гэжэ бидэ мэдэржэ байнабди. Тиимэһээ бидэ хүдэлмэреэ эхилжэ шадахабди гэжэ ороной хүдөө ажахын эгээл шухала районуудай нэгэн болохо Канадын Саскачеван провинциин премьер-министр Гранд Дивайн мэдүүлбэ. Советскэ Союзай мүнөөнэй политикые Канадада үндэрөөр сэгнэнэ, энэ хадаа али бүхы талын экономическа холбоо барисаае үргэдхэхэ арга олгохо байна гэжэ Канадада тоолоно гээд тэрэ Москва ошохынгоо урда тээхэнэ ТАСС-ай корреспондент Валентин Василецтэй уулзажа хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ. Эдэ холбоо барисаанай хараа түсэбүүдые совет министерствэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэй, аралжаа наймаанай бүлэгөөрхидтэй Москвада уулзаха үедөө зүбшэн хэлсэхые һанаашалнаб гэжэ Дивайн хэлээ. Элдэб һалбаринуудаар, тэрэ тоодо хүдөө ажахын машинануудые бүтээн гаргаха талаар совет партнернуудтай СССР-тэ хүдэлдэг фирмэнүүд Саскачеванда бии юм гэжэ тэрэ һануулба.

ЧСП-гэй ЦК-гай ПЛЕНУМ

ПРАГА. Чехословакиин Социалис партиин Центральна Комитедэй пленум эндэ нээгдэбэ. ЧТК агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Богуслав Кучера бэсмин муудаа гэһэн шалтаг барижа, партиин түрүүлэгшын тушаалһаа бууба. Урда тээнь партиин Генеральна секретариин тушаал эзэлжэ байһан Ян Шкода ЧСП-гэй шэнэ Түрүүлэгшээр һунгагдаа.

• • •

Чехословаки политическэ хараа шэглэлнүүдээ хубилгана. Тэрэнэй Баруун Европо тээшэ улам үргэнөөр татагасажа байһаниинь бүри эли бодоор харагдана. ЧССР-эй политическэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэдэй хабаадаһан телевизионно үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадагшад иимэ тобшолол хэбэ. Ороной мүнөөнэй хүтэлбэрилэгшэд имагтал эдэ бүхы хараа шэглэлнүүдые бэелүүлхые һанаашалжа байһыень ушар баримтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ. Экономическа Харилсан туһалалсалгын Соведэй һаяхан Софида болохо сесси дээрэ Чехословаки СЭВ-ые тараахые дурадхаха юм гэжэ Чехословакиин финансын министр В. Клаус мэдүүлээ. Хэрбээ ЧССР-эй дурадхалай баталагдан абтаагүй һаань, тэрэ тус эмхиһээ гараха байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. СЭВ-эй сесси дээрэ Чехословакиин делегациин, ЧССР-һээ СЭВ-эй дэргэдэ байдаг түлөөлэгшын ажал ябуулгануудай түсэб тэрээн дээрэ хараалагдаа гэжэ правительствын заседани тухай мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

ҮГЭ ХЭЛЭХЫЕ ХАРААЛНА

ВАШИНГТОН. Январиин 31-дэ Конгрессэй хоёр палатын нэгэдэмэл заседани дээрэ США-гай президент Джордж Буш «Орон доторхи байдал тухай» үгэ хэлэхэ юм. Заншалай ёһоор президентын энэ хэлэһэн үгэ соо конгрессэй ээлжээтэ сессиин эхилхэ байһан ушарта гол анхарал хандуулагдаха, захиргаанай гадаадын болон дотоодын политикын гол шэглэлнүүдые найруулха, бюджедэй гол зорилгонуудые элирхэйлэн харуулха байна. 1991 оной финансын жэлдэ президент бюджедэй проектые хоёр үдэрөөр урид табиха юм. Түрүүшээр Сагаан байшан бюджедэй проектые январиин 22-то — 101-дэхи зарлалай конгрессэй хоёрдохи сессиин нээгдэхын урда үдэр соносхохые хараалаа һэн. Зүгөөр захиргаанай-мүнгэн һангай управлениин директор Ричард Дармэн долоон хоногоор хойшолуулхые хараалһан байгаа. Юундэб гэхэдэ, бюджедэй проект дээрэ хэгдэжэ байһан хүдэлмэри унжагайруулагдаһан байгаа бшуу.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ ҺОНИН

ХОЛБООН БАЙГУУЛАГДАБА

Нарһатын 2-дохи дунда һургуулиин актова зал соо эдэбхи үүсхэлтэй, шэнэ үе сагай эрилтээр хүдэлдэг Яруунын районой багшанарай холбооной түрүүшын конференци болобо. Ушарынь хадаа зохёохы багшанарай холбоон байгуулагдаба ха юм. РайОНО-гой инспектор Ц. Ж. Цыбикжапова тобшохоноор үгэ хэлэжэ, конференци нээгээд, Нарһатын 1-дэхи дунда һургуулиин багша, КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүн, районой түүхын багшанарай методическа нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ А. Г. Шепелинада үгэ үгэбэ.

Һүүлээрнь «Платформын проект тухай» Үльдэргын дунда һургуулиин географиин багша М. О. Эрдынеева, багшанарай холбооной «Устав ба бүридэл» тухай Комсомольскын (Хархын) дунда һургуулиин директор П. А. Хонгорова гэгшэд хэлэжэ, олоной үзэмжэдэ дурадхаба.

Зүбшэн хэлсэлгэдэ Л. А. Мещерякова (Нарһатын 2-дохи дунда һургуулиин һуралсалай таһагые даагша), А. Т. Филатова (Тулдуунай дунда һургуулиин директор), Т. Г. Жанаева (Нарһатын 1-дэхи дунда һургуулиин математикын багша), С. Ш. Шарапов (Нарһатын 1-дэхи дунда һургуулиин зурагай ба ажалай багша), Б. С. Цыбикова (КПСС-эй райкомой инструктор), Б. С. Цыбикова (Эгэтын найман жэлэй һургуулиин буряад хэлэнэй багша), С. Б. Бадмаева (Үльдэргын дунда һургуулиин директор), Ц-Х. Ж. Жамьянова (Буряадай АССР-эй һургуулиин габьяата багша, Эгэтын-Адагай дунда һургуулиин буряад хэлэнэй багша) гэгшэд үгэ хэлэбэ.

Тиихэдээ үгэ хэлэгшэд шэнэ бии болоһон холбооной ажал, дүрим, проект тухай өөһэдынгөө һанамжануудые хэлэжэ, хайшан гэжэ хүдэлхэ тухайгаа арсалдабашье, яһала зүб шиидхэбэри гаргажа, баталан абаба.

Холбоон гурбан шэглэлээр ажаллаха гэһэн шиидхэбэри абажа, методическа, хүмүүжүүлгын, эстетическэ түбүүд байгуулагдаба. Тиихэдээ аяншалганuудые ба суглаануудые нютагай хэблэлдэ бэшэхэ, конференцинүүдые, «түхэреэн столнуудые», уулзалгануудые үнгэргэхэ юм.

Мүн тусхай секцинүүд байгуулагдажа, тэдэниие хүтэлбэрилэгшэд баталагдаба.

Тиигэжэ 4 хүнһөө бүридэһэн хүтэлбэрилхы орган бии болгогдожо, холбооной түрүүлэгшээр А. Г. Щепелина, секретаряар Ц-Ж. Цыбикжапова гэгшэд баталагдаба.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
холбооной гэшүүн,
манай штатнабэшэ корр.

ЭМШЭЛГЫН ГАЗАР ЭМХИДХЭГДЭХЭНЬ

Һаяхан үнгэргэгдэһэн Прибайкалиин районно Советэй сессидэ суглараһан депутадууд Байгал шадарай Котокель гэжэ нуурай эрьедэхи турбазын дэргэдэ Гремячинскын хүдөөгэй тусхайта участково больница түбхинүүлхэ гэжэ шиидэбэ. Энэнь онсо удха шанартай. Юуб гэхэдэ, тэндэ юрэ бусын эмнэлгын газар бэшэ, харин энээнһээ урда үзэгдөө дуулдаагүй мүнөө сагай эрилтын арга боломжонуудые хэрэглэһэн байшан бодохо юм.

Котокель нуурай эрьедэхи хуһа, нарһата шугы соо Прибайкалиин районой предприятинууд арба гаран жэлэй саана өөһэдынгөө хүдэлмэришэдэй амарха бааза барижа эхилһэн байгаа. Зүгөөр модоор баригдажа байһан мантан томо баазада 250 мянган түхэригөө үгөөд, саашадаа хүсэ шадалайнгаа буурахада зоригоо мухэжэ, тэрээнээ ондоо эмхидэ үгэжэ, барилгыень түгэсхүүлхэ гэжэ шиидэгдэһэн юм. Тиин «Бурятфермаш» заводтой хэлсээн баталагдаһан байгаа. Тэрэнь баазын барилгые дүүргэхэ тээшэнь болгожо, досоо, газаахииень бага хирэ бараад, өөрынгөө баланс дээрэ абажа, районой ажалшадай амаржа байхаар хэдэн һууринуудые жэл бүри үгэхэ зэргэтэй болоо һэн. Теэд тэндэнь элдэб ушарнуудһаа дулдыдажа, районой ажалшад амардагшьегүй байгаа.

Энэ баазые хаража үзэһэн Буряадай Элүүрые хамгаалгын министерствын түлөөлэгшэд иимэ бүхы талаараа тааралһан газарта баригдаһан гэрэй хүсэд ашаглагдадаггүйе шаналжа, районой депутадуудай урда энэ асуудал табяа. Баазые больница болгожо түхеэрээ һаа, ашань һураггүй дээрэ байха гэһэн һанамжада олохон баримтанууд олдоо бэлэй. Нэгэдэхеэр, район соо нэгэшье мүртэй һайн больница гэжэ үгы юм. Хоёрдохёор, энэ бааза районой хүнүүдтэ ашатай туһатайгаар ашаглагданагүй. Саашань тоолохо болоо һаа, иимэ байна. Энэ шулуугаар бэшэ, харин модоор баригдаһан гэр хадаа үбшэн хүндэ ехэ туһатай байха. Байгал далай Котокель нуур хоёрой эрьедэхи үзэсхэлэн гоё, ой модотой, тунгалаг һайхан агаартай газарта оршоно. Хажуудань эмнэлгэдэ шухала хэрэгтэй родонтой ершаан бурьялна. Тиимэ хадань энэ больницада республикын Элүүрые хамгаалгын министерствын хүсөөр эгээ һайн, мүнөөнэй медицинын эмнэлгын түхеэрэлгэ табигдаха, үбшэнтэниие зүүн зүгэй заншалта эмшэлгын ёһоор эмшэлдэг болохо, Буряадай эрдэмэй түбэй түбэд медицинын таһагайхидай хүсөөр шэнжэлгын лаборатори гү, али филиал бии болгогдохо. Улаан-Үдын ба хитад-совет «Эмчи» нэгэдэлэй эмшэлэгшэд, эрдэмтэд эндэ хүдэлхэ юм.

Больницада нэгэ доро 60 хүн эмнүүлхэ юм, тэдэнэй 30-ниинь прибайкалиинхид, республикын бэшэ газар нютагуудһаа баһал тэды шэнээн хүнүүд ерэхэ байна. Больница терапевтическэ шэглэлтэй байха юм. Гадна хүндэ бэшэ хабшангуудые диилэжэ гараһанай һүүлээр бэеэ һэргылэмжын реабилитационно таһаг эндэ байгуулагдахаар хараалагдана.

В. ДАБАЕВ.
Прибайкалиин район.

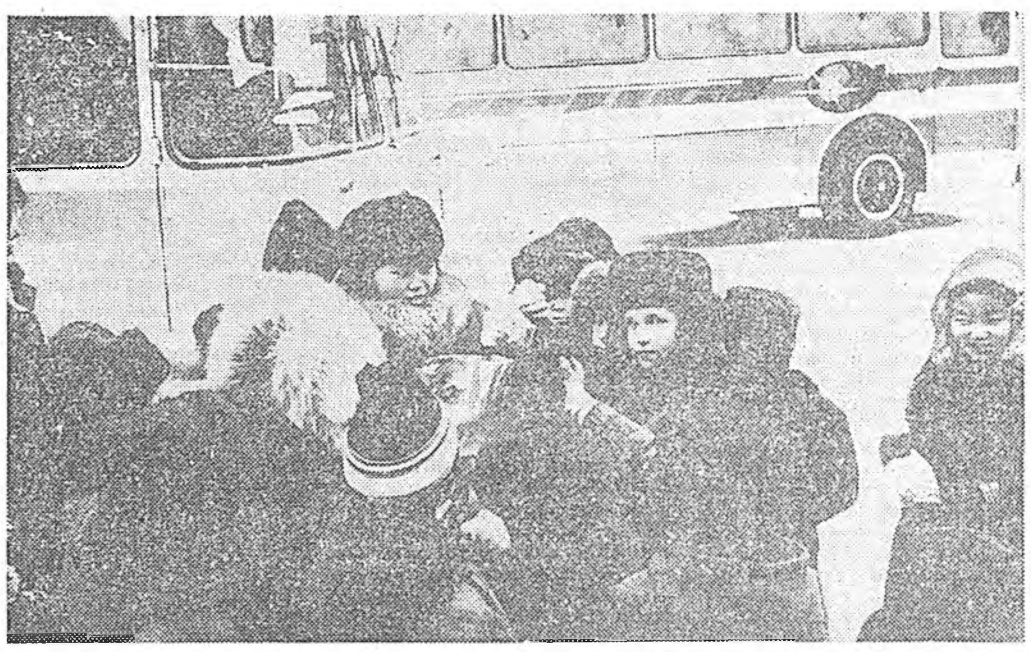

ҮБЭЛЭЙ АМАРАЛТА ТҮЛЭГ ДУНДАА

Һургуулиин үбэлэй амаралтанууд түлэг дундаа. Газаашаа гаража, хүбэн саһаар шэдэлдэн гү, али коньки, санаар, шаргаар һолжоржо хүхилдэхэдэ, урматай даа. Шэмэрүүнхэн хүйтэн хасарыеш шэмхээд абахаяа һэдэхэ, теэд эдир шамда хамаагүй, түргэн гүйдэлһөө халуудашаһан, хасаршни ягаа-улаахан болошонхой, бүхэли үдэртөө наадахаар шэнги байхадаш, эхэ, эсэгын захяа гэнтэ ойндо орожо, малайнгаа байра сэбэрлэхээ, үнеэдээ уһалуурида туухаяа, түлеэ залһа бэлдэхээ шамдаха болоно. Хүдөөдэ үхибүүн миин байдаггүй бшуу. Ажалаа хэжэ дүүргээд, һонирхолтой ном уншахада болоно. Үгышье һаа, эртээнһээ түсэблэһэн һаа, республикынгаа ниислэл хото — Улаан-Үдөөр айлшалхада хэды гоёб!

Оронго, Горхон, Ехэ-Куналей, Шергино ба бусад нютагуудай үхибүүд эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдэ ерэжэ, хотын мантан хасууринуудые хужарлан харана, оперо ба баледэй театр соо зүжэглэмэл наадаар сэдьхэлээ сэнгүүлнэ, шэлэй заводой, «Туяана» нэгэдэлэй, гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын, мебельнэ болон модо болбосоруулдаг комбинадай ажалтай танилсана. Уран зурагай, байгаалиин, этнографиин музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд һурагшадые хүндэмүүшэ ёһоор угтажа, экспонадуудаа харуулна. Үхибүүд «Байкальск—Эрхүү—Ангарск» гэһэн маршрудай зохид автобусуудаар аяншалха аргатай. Мүн лэ олон һурагшад түүхээр баян Новоселенгинск, Хяагта руу зорино.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Үхибүүдэй жасын Буряадай отделениин үүсхэлээр республикын хүүгэдэй гэрнүүдтэ хүмүүжүүлэгдэдэг зуугаад һурагшад үсэгэлдэр Улаан-Үдэ ерэжэ, «Баргажан» гостиницын зохид таһалгануудсоо байрлаба. Мүноодэр эдэнэр хотын ёлконуудые хужарлан харана. Үхибүүдэй аяншалхадань дээрэ нэрлэгдэһэн отделени мүнгэ зөөреэр хангаа. Энэрхы сэдьхэлэй баримта энэл ха юм даа!

И. ГОМБОИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Гусиноозерск хотоһоо Улаан-Үдэдэ ерэһэн бүлэг һурагшад автобусуудаар аяншалхынгаа урда тээ бэлэгүүдые абана. Улаан-Үдын аяншалгын бюрогой түлөөлэгшэ бэлэгүүдые барюулба.

В. ГАРМАЕВАЙ фото.

БАЙГАЛАЙ ЖАСАДА ДАМЖУУЛАГДАХА

Улаан-Үдын «Юбилейный» универмаг буудалда буугаад, Гагаринай нэрэмжэтэ үйлсөөр оршодог 31-дэхи гэртэхи видеотекэдэ оробол, «Хүнэй ба байгаалиин харилсаан» гэһэн темэтэй фильмүүдые хужарлан хаража боломоор юм. Эндэ дэлхэйн шэмэг болохо Байгал далайгаа аршалха, буряад арадайнгаа ёһо заншалнуудые һэргээхэ гэхэ мэтын сэдьхэл дайрама фильмүүд харуулагдана. Байгалай жасын түлөөлэгшэ эндэ байлсажа, хөөрэлдөө эрхилнэ.

Янзарь һарын суббото, воскресени бүхэндэ үглөөнэй 10 сагһаа фильмүүд харуулагдана. Наһатайшуул 1 түхэриг 50 мүнгэ, үхибүүд 50 мүнгэ түлөөд, видеотекэдэ орохо аргатай. Коллективээрээ захил хэхэдэ болохо. Ологдоһон бүхы мүнгэн Байгалай жасада дамжуулагдаха.

В. ЖИГМИТОВА,
республикын видеотекые даагша.

ХОРИҺОО МЭДЭЭСЭНЭ

ОРС-ын 45 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Хориин ОРС-ын коллектив 45 жэлэйнгээ ойн баярые тэмдэглэбэ. Мүнөө үедэ энэ ОРС Хори, Хандагай, Нэрин, Майла, Зүүн-Хуурай, Яруунын ЛПХ-гаи Тужа гэһэн һуурин тосхонуудай хүн зониие хангана. Эдэ һууринуудта 5347 хүн ажаһуудаг юм.

Хэрбээ байгуулагдаһан жэлдэнь эд бараанай эрьесэ хуушан мүнгөөр 2631 мянган түхэриг болодог һаа, мүнөө үедэ 5800 мянган түхэригтэ хүрөө. Тус коллективэй түрүүшүүлэй тоодо универмагай хүдэлмэрилэгшэд Е. А. Еменкина, В. В. Гаврильева, Т. В. Терентьева, М. М. Обросова (Хандагай), Г. Г. Ларионова (Зүүн-Хуурай) оролсоно.

Мүн баһа жолоошод П. М. Семенов, И. М. Семенов, товаровед Н. Красикова гэгшэд һайнаар хүдэлнэ.

Б. ЧИМИТОВ.

НЭРЭ ЗЭРГЭЕЭ ХАМГААЛБА

Районой соёлой байшангай «Үдэ» гэжэ дуу, хатарай арадай ансамбль Хори тосхоной ажаһуугшадай урда тоосоото концерт табиба. Энэ ансамбль «арадай» гэһэн нэрэ зэргэеэ шэнээр баримталхын тула наада табижа, республикын Соёлой министерствын жюри сэгнэлтэ үгэһэн байна.

Концертын түрүүшын отделенидэ арадай ансамблиин бүридэлдэ оролдог хүүгэдэй коллектив — хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулиин һурагшад наада харуулаа.

«Үдэ» ансамблиин концерт һайн сэгнэлтэдэ хүртэжэ, нютагаймнай артистнууд үндэр нэрэ зэргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр хамгаалба гэшэ. Жюриин гэшүүдэй һанамжын ёһоор, ансамблиин хөөр Сибирь болон Алас-Дурнын һайн дуранай академическэ коллективүүдэй дунда урдуур һуури эзэлхэ аргатай.

КОНКУРС ҮНГЭРГЭГДӨӨ

Һаяшаг районой пионернүүдэй байшанда тон хүлгөөтэй байгаа. Түрэлхидэй комитет болон Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин дирекци «Жаргалтай ушар» гэһэн конкурс түрүүшынхиеэ эндэ үнгэргөө. Команда бүхэнэй бүридэлдэ дүрбэн хүн — эсэгэ ба эхэнь, ехэ ба бага наһанай хоёр үхибүүд ороо. Түрүүшын турта командануудта кроссворд дурадхагдаа. Эндэ Дашиевтанай гэр бүлэ эмжэлтэ түйлөө. Удаань Заводскойтоной бүлэ түгэсхэлэй наадаанда орохо эрхэдэ хүртөө. Энэ бүлын юрэ бусын конкурсдо илалта түйлөһэнтэйнь дашарамдуулан, «Жаргалтай ушар» гэһэн шан — «Ломо» фотоаппарат болон фотоувеличитель барюулагдаа.

Ш. БАДАРХАНОВ.

ҺУРГУУЛИИН ЯАРМАГ

Һургуулида үнгэргэгдэһэн яармагта хубсаһа оёдог һургуулиин кооператив, мүн баһа манай нүгөөдэ «Лакомка» гэжэ кооператив продукцияа элбэгээр табиһан байна. Хүүгэдэй платинуудууд, үмдэнүүд, салфетканууд болон бусад зүйлнүүд хүн зондо олоор худалдагдаа. Тэрээнһээ гадна үхибүүдэй урлаһан гоёо бэлэгүүд — макраме, һиилэһэн зүйлнүүд болон бусад яармаг дээрэ элбэгээр худалдагдаһан байна.

Һургуулиин яармаг дээрэ 787 түхэриг 82 мүнгэнэй эд хэрэгсэлнүүд худалдагдаа.

А. ЦЫРЕМПИЛОВ,
эдир бэшэгшэ, Хориин 1-дэхи дунда һургуулиин һурагша.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1990 ОНОЙ ЯНВАРИИН 8-һаа 14 ХҮРЭТЭР

ПОНЕДЕЛЬНИК, 8

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Житие Дон Кихота и Санчо»—олон серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 1—2-дохи серинүүд. 12.00—«Наранай элшэ туяагаар бадарһан дуунууд». 12.30—«Стоп-кадр»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.30—«Мой друг—лошадь»—олон серитэй эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9-дэхи сери —«Лошадь и каскадеры». 10-дахи сери—«Праздник в пушке» (14.20 час хүрэтэр). 16.30—«В поисках капитана Гранта»—7 серитэй телевизионно уран һайханай фильм. «Бен Джойс»—5 дахи сери. 17.35—«Россияна» трио наадаха. 17.50—«Дело хозяйское» —баримтата фильм. 18.20 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (француз хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 19.25—«Шата-

ВТОРНИК, 9

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 3-дахи сери. 10.45—Мультфильмнүүд. 11.05—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (француз хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 12.05 —«Это было... было...» 12.25 —Киноафиша. 13.30—Время. 14.00—«Мой друг—лошадь». 11-дэхи сери—«Фантазия», 12-дохи сери — «Откуда ты, Фриз?», 13-дахи сери—«Ты станешь цирковой лошадью» (14.55 час хүрэтэр). 16.30—«В поисках капитана Гранта». 6-дахи сери—«В плену у каннибалов». 17.35—Баримтата фильмүүд. 18.15—«Амар мэндэ, хүгжэм!»— хүүгэдэй хоорнуудай телевизионно конкурс. 19.00—«Объектив». Наһатай кинооператор Я. М. Толчантой уулзалга. 19.30—Время. 20.00—«Мне снится дом»—Хабаровска хизаартахи тусхай һургуулинууд тухай киноочерк. 20.35—«Арадай аялга дуунууд». 20.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 3-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40 —«Ромео и Джульетта» — фильм-балет. 00.10—«Фестивальнууд, конкурснууд, концертнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Маанадтай хамта хэ, маанад шэнгеэр хэ, маанадһаа һайнаар хэ». 10.20, 11.20—Француз хэлэн. 1-дэхи ба 2-дохи жэлээ һуралсажа байгшадта. 10.50—«Дуровтанай уг» — телевизионно фильм. 11.50—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм—«Последнее лето детства»—3 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи сери. 12.55—Хоккей. Нухэд ёһоной уулзалга. «Чикаго Блэк Хоукс» (США)—ЦСКА. 12.55—«О тебе» —телефильм. 16.15—17.15 — Забһарлалга. УЛААН-УДЭ. 17.15 — «Обвиняются свидетели»—баримтата фильм. 18.15 —Байгал. 18.35—«Зүүн Сибирь» —киножурнал. 18.45—«Ажахыгаа шэнэ ёһоор эрхилхэ». Республикын өөһэдыгөө хүтэлбэрилгэдэ, өөһэдынгөө олоһон

СРЕДА, 10

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—«Амар мэндэ, хүгжэм». 10.15—«Түби дэлхэйе тойроһон»—альманах. 11.15 — Арадай уран бэлигэй телевизионно программануудай «Һолонго» гэжэ уласхоорондын VIII фестиваль (Камбоджо). 11.30—«Ромео и Джульетта» —фильм-балет. 13.00—«Городецкие мастера»—телевизионно баримтата фильм. 13.30 — Время. 14.00—«Мой друг—лошадь». 14-дэхи сери—«Сумерки Камарга», 15-дахи сери — «Палео в Сиене» (14.50 час хүрэтэр). 16.30—«В поисках капитана Гранта». 7-дохи сери —«Робинзон Океании». 17.45 —«Голубой слоненок». Мультфильм. 17.55—«Никто не хотел уезжать». Совет немецүүдэй оронһоо гаража ошолгодо хабаатай асуудалнууд тухай (Казахай ССР-эй Талды-Курганска область). 18.25 — Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (англи хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 19.35 — Время. 20.05—Хоккей. «Филадельфия Флайерс» (США)—ЦСКА. 22.00 —Время. 22.30—«Хубилган шэнэдхэлгэ: асуудалнууд ба шиидхэбэринүүд». Зөөри болон газар хэрэглэлгэ тухай СССР-эй Хуулинуудай» проектнүүдые зүбшэн хэлсэнэбди.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — П. Кориной музейгээр. 10.00, 12.15— Немец хэлэн. 1-дэхи ба 2-дохи жэлээ һуралсажа байгшадта. 10.30—Таанадай гүйлтаар дабталга. Останкинын концертнэ студи соо РСФСР-эй габьяата артист А. С. Пономаревтой уулзалга. 12.45 — «Последнее лето детства» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм. 2-дохи, 3-дахи серинүүд. 14.55—«Үхибүүдтэ ан амитадай гүлгэд тухай». 15.25 —«Прошлогодняя кадриль»—

ЧЕТВЕРГ, 11

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 4-дэхи сери. 10.40—«Зима в Простоквашино». Мультфильм. 10.55—«И пока на земле существует любовь»—фильм-концерт. 11.25—Үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (англи хэлэнэй хэшээлтэйгээр). 12.25—Телефильм. 13.30 — Время. 14.00—Хоккей. «Филадельфия Флайерз» (США) —ЦСКА. 16.00—«Эди шэдитэй уулзалга». 16.30—И. Брамс. 1-дэхи соната. 16.55—Баримтата фильмүүд. 17.35—Хүгжэмэй баялиг. С. Рахманиновай романснууд. 18.30—«Коммунист» журналай редакцида үнгэргэгдэһэн «түхэреэн стол». 19.30 — Время. 20.00—«16 ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 20.45 — «Жил-был пес». Мультфильм. 20.55—«Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 4-дэхи сери. 22.00—Время. 22.30—Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40—Гүрэнэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүнэй үүргэ тухай. 23.40—ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театр соо болоһон итальян хүгжэмэй үдэшэ. 00.30—«Ехэшүүлдэ зорюулагдаһан мультфильмнүүд.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35 —Байгаали шэнжэлгэ. 4-дэхи класс. Ногоон патруль. 10.05, 11.05—Испан хэлэн. 1-дэхи, 2-дохи жэлээ һуралсажа байгшадта. 11.35, 12.35—Физикэ. 8-дахи класс. 12.05 — «Манай саад». 13.05—«Иван Грозный». 2-дохи сери. 14.50—Ритмическэ гимнастика. 15.20—«Марк Твен

ПЯТНИЦА, 12

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 5-дахи сери. 10.45—«...16 ба тэрээнһээ дээшэ наһатайшуулда». 11.30—Гүрэнэй асуудалнуудые шиидхэлгэдэ хүнэй үүргэ тухай. 12.30—Фестивальнууд, конкурснууд, концертнүүд. 13.30—Время. 16.30 — Баримтата фильм. 16.55—«Ретро»—наһатай хүнүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 17.55— «Чайковский тухай бодолнууд» —эдиршүүлдэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.30—Время. 20.00 —Советүүдтэ—засаг. Ашхабад —Москва — Минск — телехүүргэ. РСФСР-эй, Туркмениин ба Белоруссиин элдэб нютагуудта һунгалтын урда тээхи кампаниин ямараар ябуулагдажа байһан тухай. 20.50— «Житие Дон Кихота и Санчо». 2-дохи фильм. 5-дахи сери. 22.00—Время. 22.30—Залуушуулай программа. 00.15—«Ухаалан зохёолгын хуби заяан». Телеочерк. 00.30—«Это было... было...»

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15—«Гэрэлэй саана» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.35, 10.35—Байгаалиие шэнжэлгэ. 2-дохи класс. Манай эндэ үбэлжэдэг шубууд. 9.55, 10.55—«Бүхы юумэ мэдэхые хүсэнэб»—киножурнал. 10.05, 11.05—Англи хэлэн. 1-дэхи, 2-дохи жэлээ һуралсажа байгшадта. 11.35, 12.35—Географи. 6-дахи класс. Хуурай газарай уһан. 12.05—Гэрэй академи. 13.05—«Иван Грозный». 2-дохи сери. 14.25—Усть-

СУББОТО, 13

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30—Гэрэй академи. 10.00 —Мультфильм. 10.10 — Арадай инструментнүүдэй аялганууд. 10.40 — Хүнэй институт. 11.40—«Арадай уран бэлиг». 12.10—«Ан амитадай аймаг». 13.10—Илалтын 45 жэлэй ойдо. «На всю оставшуюся жизнь»—4 серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи серинүүд. 15.30—СССР-эй арадай артист Юрий Владимирович Никулинай зохёохы ажал ябуулга тухай. 16.40—Уласхоорондын программа. 17.10 — Леонид Быковэй фильмүүд ба рольнууд. «Укротительница тигров». 19.00—Уласхоорондын һонин. 19.45—Анимационно киногой бүхэсоюзна 1-дэхи фестивалиин фильмүүд. 20.15— «Һолонго» гэжэ уласхоорондын VIII фестиваль. (Швейцари). 20.45 — Кинопанорама. 1-дэхи хуби. 22.00 — Время. 22.30 — Кинопанорама. 2-дохи хуби. 22.45—Шэнэ жэлдэ зорюулагдаһан телевизионно шог ёгто баледэй премьерэ. 00.10 —Хүгжэмтэ программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20—«Приключения на маленьких островах» —уран һайханай фильм. 10.30 —«Две сказки»—мультфильм. 10.45—Союзна республикануудай студинуудай фильмүүд. «Дверь, открытая для тебя». 1-дэхи, 2-дохи серинүүд. 13.00 — «Прелюдия» — баримтата фильм. 13.30—Украинын аман үгын хүгжэмэй зохёолой концерт. 14.45—Союзна республиканууд кинопублицистикэ. «Дешевле меди»—Джезказганай горнягуудай асуудалнууд тухай. 15.05—Дж. Тартини. Оркестртэй хамта кларнет дээрэ наадагдадаг концерт. 15.30 — Видеоканал. Экран дээрэ —

ВОСКРЕСЕНИ, 14

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—Бултанда хабаатай спорт. 9.20—«Спортлотогой» тираж. 9.30—Ритмическэ гимнастика. 10.00—«С утра пораньше». 11.00—«Эсэгэ ороноо алба хэлгэ». 12.00—Үглөөнэй соггой хүхюун программа. 12.30—«Киногоор аяншалагшадай клуб». 13.30—Илалтын 45 жэлэй ойдо. «На всю оставшуюся жизнь»—дүрбэн серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи серинүүд. 15.35 —«Хүгжэмтэ киоск». 16.05 — «Элүүр энхэ байлга». 16.50— «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 18.05—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан мэдээсэлэй - публицистическэ программа. 19.30—Аман үгын зохёолой ансамблиин концерт. Амаралтын үдэрэй кинозал. 19.55—Мультфильм. 20.25 — «Ищу человека»—уран һайханай фильм. 22.00—Долоон хоног. 23.00—Хэтэ мүнхын юумэн тухай бодолнууд. 23.15— «Хэрбээ гэдэргээ эрьежэ харабал...» А. А. Яблочкинагай нэрэмжэтэ Актёрой түбэй байшан соо болоһон театральна уулзалганууд тухай дамжуулга-дурсалга.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00 — «Зарядкада зогсогты!» 9.15—Мультфильмнүүд. 9.50 — «Старые долги»—уран һайханай фильм. 11.15—«Гэсэрэй зүрхэн» — буряад арадай эпосэй ба Намжил Балданогой драмын удхаар найруулан табигдаһан телевизионно зүжэг. Шэтэһээ дамжуулагдаха. 12.30 — Аяншалагшадай клуб. 13.30—«Бүлэ»—телевизионно журнал. 14.50—Амар мүрэн дээрэ гидроузелнүүдые барилгын хойшолонгууд тухай. 15.10—Эди шэдитэ аттракцион. 15.30—Ви-

ПРАВДА БУРЯТИИ мүнөөдэрэй номерто

Республикын ажалша коллективүүдтэ РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Советүүдтэ арадай депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ эмхитэйгээр түгэсэбэ. Депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалга түлэг эхилэнхэй. «Шэнэ зарлалай депутадуудһаа юу хүлеэлтэйб?» гэжэ гаршагтай һунгагша В. Вольскиин статья газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанда ниитэлэгдэбэ.

Улаан-Үдын хоёрдохи ТЭЦ-эй барилгаһаа журналист Павел Натаевай бэшэһэн «Захиргаанай наадан» гэжэ гаршагтай статья номерто үгтэнхэй.

«Түбэд эмшэлгын нюуса-

Сэнхир экран

ВОСКРЕСЕНИ, 7

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Бултанда хабаатай спорт». 9.20—Ритмическэ гимнастика. 9.50—«Спортлотогой» тираж. 10.00—Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 11.00—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 12.00—Үглөөнэй зугаа наадаанай дамжуулга. 12.30— «Элүүр энхэ байлга». 14.15— «Батальоны просят огня»—4 серитэй уран һайханай фильм. 3-дахи, 4-дэхи сери. 16.30 — Бултанда хабаатай педагогико. 17.30—«Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 18.30—«Новогоднее приключение Маши и Вити»— уран һайханай фильм. 20.00— Виолончель дээрэ наадаха. 20.15— Баримтата фильмүүд. 20.35— Ленинградай филармониин академическэ симфоническа оркестр наадаха. 20.50—«Житие Дон Кихота и Санчо»— олон серитэй уран һайханай фильм. 2-дохи фильм. 1-дэхи сери. 22.00— Долоон үдэр. 23.00— «Стечение обстоятельств» — уран һайханай фильм.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00—«Зарядкада зогсогты!» 9.15—«Илмарс и Мэрина»— баримтата фильм. 9.40— Мультфильмнүүд. 10.05 —«Чужая белая и рябой» — уран һайханай фильм. 11.40— Союзна республиканууд кинопублицистикэ. 12.30—«Бронзовая птица» — үхибүүдтэ фильм. 3-дахи сери. 13.35— Н. В. Гоголь. «Мертвые души». Челябинскын куклануудай областной театрай фильм-зүжэг. 15.30— Совет Росси тухай. 18.00 — Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.00 — Мотокросс. 19.40—Концерт. 19.55— Залуу кино. 20.45 —«Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.05— Владимир Горобец фортепиано дээрэ наадаха. 22.00— Долоон үдэр. 23.00 —Пермиэ оперно театр СССР-эй Ехэ театрай ендэр дээрэ. 00.20— Баримтата фильм. 01.00 — В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүүгэдэй совет жасын 24 часай телемарафон түрүүшынхеэ агаарай долгиндо. Январиин 9-нэй һүниин 1 часта түгэсэхэ.

Кино, театрнуудта

ТЕАТР ОПЕРЫ И БАЛЕТА
«Владыка джунглей»— в 19.

БУРЯТСКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ им. Х. НАМСАРАЕВА
Ц. Шагжин. «Будамшу»— в 19-30. В гл. роли — нар. арт. Бурятской АССР М. Елбонов.

РУССКИЙ ТЕАТР ДРАМЫ
Новогодние представления — в 10, 12-30, 15-30, «Акселераты» — в 19-30.

«ДРУЖБА»
Мультфильмы — в 10, «Две стрелы»— в 12, 16-10, «Хон Гиль Дон»— в 14-10, 18-10, 20-20 (удл.).

«РОДИНА»
Мультфильмы — в 10, 16, «Хон Гиль Дон»— в 12, 14, 18-10, 20, 21-50.

«ПРОГРЕСС»
Красный зал —«Хон Гиль Дон» — в 10, 12-20, 14-20, 16-20, 18-20, 20-20. Зеленый зал —«Чудесный лес»— в 11-30, «Проводник»— в 9-40, 13-20, 15-10, «Две стрелы»— в 17, 19-10, 21-20.

«ЭРДЭМ»
«Финист — ясный сокол»— в 9-40, 11-10, 12-40, 14-10, «Приговоренный»— в 16, 19-50, 21-20, «Сэр»— в 17-50.

«ОКТЯБРЬ»
«Приключения Марка Твена»— 9-40, 11-20, «Две стрелы»— в

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23 редактор —2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат —2-65-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства —2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта —2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации —2-34-01, переводов —2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская —2-33-31, выпускающие — 2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, Северобайкальск —35-73, п. Хоринск —55-6-99

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 31. Н-04309. Заказ № 6. Индекс 04613